

**MINISZTERSTVO OSBITI I NAUKI UKRAINI
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA**

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Кафедра педагогіки і психології

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

“ЗАТВЕРДЖУЮ / JÓVÁHAGYOM”

Проректор з навчальної роботи
Oktatási rektorhelyettes

Рац А. Й./Rác B. _____
«__» _____ 20__

**Програма
комплексного кваліфікаційного екзамену з профілюючих дисциплін
студентів денної та заочної форми навчання
підготовки магістрів напряму знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА**

Схвалено на засіданні кафедри педагогіки і психології
Протокол №__8__ від „_28_” травня__2020 року
Jóváhagyva a Pedagógia és Pszichológia Tanszék ülésén
20 május 28-án, jegyzőkönyv száma: _8__

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з профільюючих дисциплін студентів денної та заочної форми навчання магістрів напряму знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта – Берегово, ЗУІ, 2020 – 44 с.

Програму державного екзамену розробили:

Біда О.А., доктор педагогічних наук, професор
Кучай Т.П., доктор педагогічних наук, професор
Орбан - Лембрик Л.Е., доктор психологічних наук, професор
Орос І.І., кандидат педагогічних наук, доцент
Коприва А.Т. кандидат мистецтвознавства, доцент
Силадій І.М., кандидат педагогічних наук, доцент
Дзямко В. Й., кандидат педагогічних наук, доцент
Бергхауер-Олас Е.Л. доктор філософії з галузі знань психологія, доцент

Відповідальний за випуск: завідувача кафедри педагогіки і психології доктор педагогічних наук, професор Біда О.А.

Пояснювальна записка

Програма підсумкової атестації здобувачів ступеня вищої освіти магістр зі спеціальності 013 «Початкова освіта» розроблена відповідно до вимог підготовки фахівців, викладених у законодавчих та нормативних документах про вищу освіту. Її зміст орієнтує студентів не тільки на творче відтворення засвоєних педагогічних та психологічних знань, а й на демонстрацію фахових умінь відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів.

Підсумкова атестація студентів з профільюючих дисциплін є формою перевірки й оцінки науково-теоретичної та практичної підготовки студентів магістрів за напрямом 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта і проводиться у формі комплексного іспиту.

Мета цього екзамєну полягає не лише у перевірці знань випускників, їх готовності до практичної діяльності за спеціальністю, але й у стимулюванні їх подальшого саморозвитку й самовдосконалення. Планомірна самостійна робота студентів, особливо під час підготовки до комплексного екзамєну, допомагає систематизувати, глибше осмислити і закріпити знання, отримані в процесі вивчення тієї чи іншої дисципліни.

Програма підсумкової атестації здобувачів ступеня вищої освіти магістр зі спеціальності 013 «Початкова освіта» має на меті перевірити рівень фахової компетентності магістра початкової освіти, що відповідає його освітньо-кваліфікаційній характеристиці. Вона сприяє виявленню рівня фундаментальної та спеціальної підготовки майбутнього фахівця. У цьому зв'язку, відповіді студентів магістратури повинні бути теоретично обґрунтованими та професійно-орієнтовними, мають базуватися на педагогічному, психологічному та методичному матеріалі. Студенти мають продемонструвати знання сучасних педагогічних технологій для закладів вищої та загальної освіти, їх методологію та значення для втілення сучасних освітніх програм.

До складання комплексного екзамєну допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану та програм з курсів загальної, професійної і практичної підготовки, а також виконали науково-дослідні роботи з цих напрямів та пройшли відповідну практичну підготовку під час усіх видів практик.

Кваліфікаційний екзамєн з профільюючих дисциплін – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу, визначеного програмами навчальних дисциплін, відповідно до стандартів вищої освіти.

На комплексний екзамєн виносяться питання, найбільш важливі для виявлення рівня теоретичної та методичної компетенції майбутнього вчителя початкової освіти, практичного психолога. Завдання на іспиті підібрані та сформульовані на основі фахових компетентностей, що сформувалися у процесі навчання.

Комплексний іспит передбачає перевірку та оцінку сформованості таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; застосовувати знання у надзвичайних ситуаціях; планувати, організовувати та управляти освітніми процесами; опанування знаннями та розуміння предметної області й професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність виявляти національну й особистісну гідність, громадянську свідомість та активність, дбати про розвиток і функціонування громадянського суспільства; мати і відстоювати власну громадянську позицію.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність приймати обґрунтовані рішення; виховувати навички міжособистісної взаємодії, визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 4. Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, володіти практичними способами пошуку наукової і професійної інформації, культурою

наукового дослідження, використовувати інноваційні та цифрові технології у професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність вибудовувати соціальну взаємодію за принципами толерантності, безоціночності іншої особистості; вирішувати конфліктні ситуації і надавати підтримку в нових, проблемних і кризових ситуаціях.

ЗК 6. Здатність проявляти ініціативу і приймати доцільні й відповідальні рішення в проблемних ситуаціях; діяти в нестандартних ситуаціях і нести соціальну й етичну відповідальність за прийняті рішення; будувати свою діяльність відповідно до моральних, духовних, етичних і правових норм, працюючи в команді.

ФК 1. Здатність здійснювати науково-дослідницьку діяльність: аналіз, систематизація та узагальнення результатів наукових досліджень у сфері освіти, оцінка результатів наукових досліджень у сфері освіти з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій, визначення стану та потенціалу системи початкової освіти навчального закладу, визначення методів впливу на якісні показники у системі вищої освіти, здатність формувати нові гіпотези та наукові задачі, вибирати належні напрями та відповідні методи для їх вирішення, беручи до уваги наявні ресурси, готовність застосовувати знання про сучасні методи дослідження.

ФК 2. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності початкової школи та ЗВО: здатність здійснювати інтеграцію педагогіки вищої школи, психології вищої школи та фахових методик у галузі початкової освіти, професійна самоосвіта, особистісне зростання, застосування новітніх методик у початковій освіті, здатність використовувати досягнення психолого-педагогічної науки та практики в освітній діяльності; здатність ефективно використовувати на практиці знання основних освітніх парадигм моделювання освітнього процесу в початковій школі та ЗВО.

ФК 3. Здатність здійснювати викладацьку діяльність: реалізація організаційного процесу з використанням інноваційних технологій; формування культурного середовища щодо задоволення потреб населення регіону; здатність прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу ЗВО на засадах етики професійного спілкування; систематизація та узагальнення результатів наукових досліджень у сфері вищої освіти; володіння методами спостереження, опису ідентифікації, класифікації об'єктів освітнього середовища; сучасні уявлення про закономірності, принципи та форми педагогічної діяльності вчителя; здатність ефективно і компетентно приймати участь у різних формах професійної та наукової комунікації; використовувати професійно-профільовані знання і професійні навички в галузі педагогіки та психології, дослідження педагогічних явищ та процесів; застосовувати вітчизняний та зарубіжний досвід у справі шкільництва; аналізувати, порівнювати та узагальнювати педагогічну діяльність педагога; методичний супровід професійної діяльності у сфері освіти; професійна самоосвіта, особистісне зростання, вдосконалення подальшого педагогічного розвитку.

ФК 4. Здатність здійснювати адміністративно-управлінську діяльність: здатність приймати рішення у надзвичайних ситуаціях, брати на себе відповідальність за прийняття рішення; здатність проводити експертизу освітнього закладу освіти і визначати адміністративні ресурси його розвитку; здатність розробляти концепції і програми розвитку на підставі маркетингового дослідження в галузі ринку освітніх послуг; здатність здійснювати управлінську діяльність на засадах нормативно-організаційного, фінансово-господарського, правового механізмів діяльності початкової школи; здатність організовувати внутрішньо-професійну та міжпрофесійну взаємодію вчителів початкової школи; здатність визначати й створювати умови, що сприяють підвищенню мотивації вчителів до ефективної педагогічної діяльності; здатність користуватися сучасними технологіями освітнього менеджменту; здатність використовувати індивідуальні та групові методи прийняття рішень в управлінні початковою школою та забезпечувати якість управління всіх сфер діяльності закладу освіти.

ФК 5. Здатність генерування нових ідей та креативності у професійній сфері; супроводжувати впровадження в освітню програму нові методи навчання в початковій освіті угорськомовних меншин; взаємодія з соціальними інститутами, в тому числі з іноземними, щодо створення системи забезпечення якості освіти; здатність до вивчення потенційних можливостей і специфічних культурних потреб учнів, реалізації індивідуальних програм супроводу; здатність впливати на психологічний клімат у колективі, прогнозувати виникнення педагогічного конфлікту, а також ефективно його вирішувати.

ФК 6. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики; здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

ФК 7. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням науково верифікованих методів та технік; здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність.

ФК 8. Розвинути вміння організовувати та надавати психологічну допомогу особистості, що перебуває в екстремальних умовах.

ФК 9. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

ФК 10. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

ФК 11. Здатність налагоджувати контакт у спілкуванні зі студентами, батьками (особами, які їх замінюють), колегами.

ФК 12. Здатність розробляти та реалізовувати стратегії, тактики і техніки взаємодії з людьми, заснованих на конкретних критеріях, організовувати спільну діяльність для досягнення суспільно значимих цілей, орієнтованих на прогрес.

ПРН 1. Готовність оновлювати правові знання і вміння з питань організації освітнього процесу, методичної роботи та наукової діяльності у вищій школі. Здатність до цілісного уявлення про досягнення сучасних методологічних вчень, основних етапів і особливостей розвитку філософії освіти. Застосовувати набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті педагогічної та дослідницької роботи. Застосувати нові методики розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 2. Здатність надавати особистий приклад із дотримання норм і рекомендацій здорового способу життя. Вибирати правильне прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування. ПРН 3. Знання сучасних інноваційних технологій підготовки та проведення різних форм організації занять у ЗВО; усвідомлювати потенційні можливості організації навчального процесу у сучасній початковій школі в умовах розвивального навчання, на основі володіння персональним комп'ютером використовувати сучасні технології опрацювання інформації; раціонально використовувати ІКТ під час підготовки та проведення занять та інших форм організації навчально-виховного процесу початкової школи.

ПРН 4. Здатність здійснювати суб'єкт- суб'єктну взаємодію й розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми молодшого шкільного віку, студентами та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з колегами.

ПРН 5. Здатність інтегрувати принципи початкової освіти, компетентнісного та особистісно орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії тощо з сучасними інноваційними технологіями; аргументувати зрозуміло і недвозначно донесення власних висновків, а також знань та пояснень, до фахівців і нефахівців; планувати провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності.

ПРН 6. Здатність демонструвати уміння оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації; вміти застосовувати інтерпретації отриманих результатів, вивчення та застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, вміннями робити висновки; використовувати створення науково-методичного підґрунтя для ефективного застосування освітніх ресурсів у пошуковій роботі фахівця, вироблення аналітичних підходів для розуміння явищ і процесів педагогічного розвитку в контексті сучасної парадигми освіти; підбирати зміст, методи і організаційні форми навчання використовуючи різні види дидактичного матеріалу, тести, інформаційні завдання, різноманітні таблиці для оптимізації зусиль вчителя під час опрацювання навчального матеріалу з усіх навчальних предметів та предметів початкової освіти.

ПРН 7. Вміння формувати уявлення про методологію та методи наукових досліджень, здатність організовувати та проектувати роботу академічної групи, здатність проектувати модель науково-дослідної роботи викладача; забезпечувати знання теоретико-методичних засад методики викладання фахових дисциплін початкової освіти у ЗВО, методики викладання педагогічних дисциплін та основні вимоги до науково-методичного забезпечення освітнього процесу у ЗВО; організовувати самостійну та науково-дослідницьку роботу студентів при вивченні педагогічних дисциплін та фахових методик; поєднувати оптимально технічні засоби навчання і виховання учнів та аналізувати ефективність окремих технологічних процедур, вміти здійснювати власну професійно-педагогічну діяльність у різних формах, користуючись методами психолого-педагогічної діагностики навчальних досягнень учнів, рейтинговою системою визначення рівня сформованості професійних знань і вмінь та враховуючи психологічні особливості навчання дітей. Уміння -спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; - здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; - здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ПРН 8. Здатність розробляти і технологічно конструювати уроки різних типів, впроваджувати інноваційні технології, передбачати їх ефективність та оцінювати результативність; вміти технологічно забезпечувати процес навчання на засадах сучасних педагогічних технологій та інноваційних підходів.

ПРН 9. Здатність формувати вміння оцінювати сучасні процеси у вітчизняній та зарубіжній дидактиці з позицій сьогодення та перспектив її розвитку.. Знання основ психолого-педагогічних, методичних дисциплін, необхідних для розв'язання педагогічних, науково-методичних і організаційних завдань, основ самопізнання для подальшого саморозвитку і самовдосконалення. Готовність до вивчення потенційних можливостей та специфічних потреб суб'єктів освітнього процесу, розроблення та реалізації індивідуальних програм педагогічного супроводу.

ПРН 10. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів, а також узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН 11. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп; вирішувати психологічні проблеми, пов'язані з організацією та керівництвом людськими ресурсами, супроводом групових та робочих процесів, поведінкою фахівців.

ПРН 12. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; створювати ефективні програми попередження відхилень соціально-професійного розвитку особистості, а також професійних ризиків у різних видах діяльності фахівця.

ПРН 13. Дотримуватись основ сучасних психолого-педагогічних концепцій, теоретико-методологічних основ організації наукової діяльності, вміти використовуючи психолого-педагогічну, літературу, передовий педагогічний досвід, створювати навчальні психолого-

педагогічні ситуації. Здатність до організації педагогічної діяльності та ефективного управління робочим часом, готовність до використання науково обґрунтованих педагогічних технологій, різних способів і засобів оцінки якості освіти, здатність викладати в освітніх установах середньої та вищої освіти; готовність до комплексного моделювання різноманітних форм проміжного та підсумкового контролю.

ПРН 14. Здатність оцінювати фактори, які визначають стан і напрями розвитку системи освіти, обґрунтовувати моделі організації і управління в закладах освіти; здатність організовувати освітній процес та здійснювати його моніторинг, оцінювати результативність.

ПРН 15. Здатність спрямування підготовки студента з метою забезпечення особистісної орієнтації формування компетенції майбутнього вчителя початкової школи; здатність демонструвати належний рівень професійної підготовки і загальної культури, вдосконалювати особистісні здатності і здібності, творчі можливості і бажання, вміти відбирати оптимальні засоби забезпечення соціально-виховної роботи зі студентами у навчальний і поза навчальний час з метою реалізації цілей і завдань гуманізації освіти.

ПРН 16. Уміння спілкуватись, включаючи усну та письмову комунікацію українською, угорською та іноземною мовами. Здатність до критики й самокритики, знати психологію комунікацій та вміти застосовувати методи впливу.

ПРН 17. Здатність володіти культурою мислення; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; налагоджувати міжособистісну взаємодію з різними суб'єктами педагогічного спілкування.

ПРН 18. Здійснювати на практиці аналіз своєї діяльності як викладача початкової освіти, практичного психолога та застосовувати методи педагогічної роботи та методи емоційної, когнітивної саморегуляції для оптимізації своєї діяльності та психічного стану.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену для студентів спеціальності 013 Початкова освіта укладена на основі чинних програм навчальних дисциплін «Менеджмент освіти», «Педагогіка вищої школи», «Психологія вищої школи», «Порівняльна педагогіка», «Теорія та методика навчання педагогіки», «Технології професійного розвитку майбутнього вчителя початкової школи», «Теоретичні основи викладання методики початкової освіти», «Психолого-педагогічна терапія», «Основи психологічного консультування», «Експериментальна психологія», «Основи психодіагностики та психокорекції», «Практикум з групової психокорекції» - що визначається державним галузевим стандартом та освітньо-професійною програмою.

Питання екзаменаційних білетів орієнтовані на перевірку системи знань випускника та його уміння чітко будувати свою відповідь із використанням належної кількості фактів й аргументів для доведення висловленого.

Кожен білет складається з 3 питань відповідно до змісту дисциплін циклу професійної підготовки магістра початкової освіти.

Випускник повинен засвідчити уміння застосовувати набуті знання на практиці. Актуальним постає завдання відповідності вимог підсумкової атестації випускників вимогам сучасної школи.

З метою підвищення ефективності програми як навчально-методичного документа до неї також включені списки орієнтовних теоретичних питань та рекомендованої літератури.

Зміст програми

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену

«Педагогіка вищої школи»

Загальні основи педагогіки вищої школи

Вища школа України на сучасному етапі.

Предмет і об'єкт педагогіки вищої школи. Педагогіка вищої школи як галузь загальної педагогіки. Спеціальні педагогічні системи і педагогічний процес у них – головні об'єкти вивчення педагогіки вищої школи. Сутність педагогічного процесу у вищій школі та його закономірності. Педагогіка вищої школи та інші суміжні науки.

Студент закладу вищої освіти як об'єкт і суб'єкт навчання.

Значення для педагогіки вчення про завдання всебічного розвитку особистості. Освіта – провідний чинник виховання фахівця. Сучасні завдання та зміст всебічного розвитку студентів. Юнацький вік, його особливості. Особливості розвитку інтелекту, мислення, пам'яті, уваги. Індивідуальність. Соціалізація особистості у студентському віці.

Викладач закладу вищої освіти.

Специфіка професійної педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти. Функціональні компоненти педагогічної діяльності. Завдання, права та обов'язки викладача закладу вищої освіти. Роль і значення культури освітян у становленні демократичної держави. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача закладу вищої освіти.

Закономірності розвитку навчально-пізнавальної діяльності.

Поняття про закономірності розвитку навчально-пізнавальної діяльності. Етапи розвитку навчально-пізнавальної діяльності. Закономірності оволодіння знаннями та навичками в роботі понятійно-логічної та образної сфер мислення. Взаємозв'язки та суперечливість закономірностей в роботі понятійно-логічної, образної та емоційної сфер у процесі оволодіння знаннями.

Основи дидактики вищої школи

Принципи дидактики вищої школи

Наукова характеристика принципів навчання вищої школи. Принципи дидактики та їх правила. Єдність і взаємозв'язок принципів навчання. Реалізація принципів дидактики у навчально-виховному процесі закладу вищої освіти.

Організаційні форми та методи навчання у вищій школі

Поняття про загальні та спеціальні форми організації навчання. Історія розвитку форм навчання. Індивідуальні, групові, масові форми навчання, їх характеристика.

Системи організації навчання. Лекційно-семінарська система навчання. Класифікація лекцій. Підготовка викладача до лекції. Семінарські заняття. Методика їх підготовки та проведення. Модульно-рейтингова система навчання.

Форми та методи самостійної навчальної роботи студентів. Робота з спеціальною літературою. Курсові роботи, дипломні проекти і роботи, організація їх виконання. Підготовка доповідей, виступів.

Поняття про загальні та спеціальні методи навчання. Історія розвитку науки про методи навчання. Прийоми та засоби навчання, їх педагогічна характеристика. Сучасні погляди на суть і класифікацію методів навчання.

Класифікації методів навчання. Оптимальний вибір методів навчання.

Лекційні заняття у закладах вищої освіти. Самостійна робота студентів

Лекція: історичний аспект. Лекція у сучасній вищій школі. Типи лекцій. Підготовка і структура лекцій. Стиль лекцій. Управління аудиторією під час лекції. Організація самостійної роботи студентів.

Семінарські, практичні та лабораторні заняття Історія виникнення семінарської форми навчання. Основні вимоги до семінарського заняття. Переваги та недоліки класичного семінару. Семінар-дискусія: особливості, етапи організації. Практичні заняття. Лабораторні заняття: вимоги до проведення, орієнтовна структура, роль викладача.

Проблемне навчання у закладі вищої освіти. Проблемність як педагогічна категорія. Особливості розумової діяльності студентів у проблемному засвоєнні знань. Проблеми і проблемні ситуації. Правила створення проблемних ситуацій. Види проблемних ситуацій. Методи та форми проблемного навчання.

Навчальна та виробнича практика студентів «Положення про проведення практики студентів ЗВО України». Види практик. Навчальна, виробничо-технологічна та виробнича переддипломна практики.

Контроль і оцінка знань, умінь і навичок студентів. Поняття про контроль навчально-пізнавальної діяльності, його функції (контролююча, навчальна, виховна, стимулююча, оцінювальна, управлінська). Види контролю навчально-пізнавальної діяльності (попередній, поточний, тематичний, атестаційний, підсумковий, рейтинговий). Методи контролю (спостереження, усне опитування, письмові, короткочасні письмові, графічні контрольні роботи, практичні контрольні роботи, анкетний, тестовий контроль). Характеристика видів і методів контролю. Вимоги до оцінювання знань.

Теоретичні аспекти організації виховної роботи у закладі вищої освіти

Сутність процесу виховання. Сутність поняття “виховання” (в широкому і вузькому розумінні), рушійні сили, закономірності та особливості виховного процесу. Особливості процесу виховання у ЗВО (багатофакторність, довготривалість, ступеневий характер, концентризм, двосторонність, активність, керованість, поступове виявлення результатів виховання та його спрямованість у майбутнє, неперервність та інші), структурними елементами процесу виховання (мета, зміст, завдання, форми, методи, засоби, результати виховання), рушійними силами процесу виховання, які виявляються у внутрішніх та зовнішніх суперечностях, компонентами процесу виховання (свідомість особистості, її емоційно-почуттєва сфера, навички і звички поведінки) та етапами процесу виховання. Концепція національного виховання. Мета і завдання виховання у закладі вищої освіти.

Принципи виховання. Сутність поняття “принцип виховання”. Основні принципи виховання у закладі вищої освіти: цілеспрямованості, зв'язку виховання з життям, виховання в праці, виховання особистості в колективі, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою і самодіяльністю студентів, поєднання поваги і розумної вимогливості до особистості, диференціації та індивідуалізації, безперервності і наступності, єдності педагогічних вимог навчального закладу, сім'ї і громадськості, народності, природо-відповідності, культуро-відповідності, гуманізму, демократизму, оптимістичного прогнозування та опори на позитивні якості студентів, системності і послідовності у вихованні. Шляхи реалізації принципів виховання в педагогічному процесі.

Організаційні форми виховання у закладі вищої освіти. Сутність понять “форма виховання”, “прийом виховання”, “засіб виховання”; позааудиторна виховна робота, її завдання, зміст та принципи організації. Особливості масових організаційних форм виховної роботи у ЗВО (тематичний вечір, конференція, конкурс, олімпіада, зустріч з видатною людиною, огляд, фестиваль, усний журнал, книжкова виставка, радіогазета та інші); групові форми виховної роботи у ЗВО (гурток, екскурсія, виховна година, перегляд і обговорення кінофільму, похід, змагання, збори, клуби та об'єднання за інтересами, інформаційна виховна година та інші); індивідуальних форм виховання (читання художньої літератури, колекціонування, малювання, гра на музичному інструменті, вишивання, підготовка до участі в олімпіаді, конкурсі, конференції та інші).

Основні методи виховання у ЗВО. Основні напрями виховання студентської молоді. Сутність понять “метод виховання”, “прийом виховання”, “засіб виховання”. Класифікація методів виховання: методи формування свідомості особистості (бесіда, лекція, дискусія, метод прикладу, навіювання, переконання та інші); методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності (педагогічна вимога, громадська думка, привчання, тренування, прогнозування, створення виховуючих ситуацій); методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців (гра, змагання, заохочення, покарання); методи самовиховання (самопізнання, самоусвідомлення, саморегуляція). Основні напрями виховання у ЗВО:

розумове, моральне, трудове, естетичне, фізичне, екологічне, статеве, правове, економічне, патріотичне, релігійне, превентивне та інші. Шляхи реалізації змісту основних напрямків виховання, а саме: виховання в процесі вивчення навчальних дисциплін, у позааудиторній виховній роботі, виховання студентів шляхом їх залучення до різних видів спільної діяльності, використання виховних впливів сім'ї та громадськості в реалізації напрямів виховної роботи.

Рекомендована література

Базова:

1. Атамась О. А., Фролова Л. С. Організація виховної роботи у вищому навчальному закладі [навчально-методичний посібник] - Черкаси: Вид.: ПП Гордієнко Є. І., 2014. - 148с.
2. Алексюк А. А. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. підруч. для студ., аспірантів та молодих викл. вузів / А. М. Алексюк; Міжнар. фонд "Відродження". – Київ: Либідь, –1998. - 557с.
3. Біляковська О. І., Мишишин І.Я. Цюра С. Б. Дидактика вищої школи. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 360 с.
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр учбової літератури, 2005. – 389 с.
5. Жуков С. М. Педагогічна система-технологія розвитку духовних інтересів та потреб у дітей засобами інтегрованих мистецтв: практично-методичний посібник для вчителів та вихователів - Донецьк: ДонІЗТ, 2013.- 149с.
6. Закон України Про вищу освіту, 2014.
7. Лодатко Є. О. Вчитель початкової школи у соціокультурному вимірі суспільства - К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. - 322с.
8. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 С
- 9.Пальшкова І. О. Практико-орієнтований підхід у формуванні професійно-педагогічної культури вчителів початкової школи - Одеса: Букаєв Вадим Вікторович. 2015. – 236с.
- Пехота О.М. Індивідуальність учителя: теорія і практика – Миколаїв: ТОВ «Фірма «Іліон», 2009. – 472 с.
10. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – Одеса: ПДПУ імені К. Д. Ушинського, 2002. – 453с.
11. Пріма Д. А. Професійна позиція майбутнього вчителя початкової школи: теорія і практика – Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня» - 2020. – 184с.
12. Рацул А. Б. Педагогіка: інформативний виклад: навчальний посібник. - К.: Видавничий Дім «Слово» 2016. – 344с.
13. Франчук Т. Й. Основи розвитку індивідуальної діяльності студента. - Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори – 2006» - 2012 – 130с.
- 14.Чичук А. П. Підготовка майбутніх учителів початкової школи у США і Великій Британії: теоретико-методичні засади. Хмельницький: «Термінова поліграфія», 2018. – 40 с.
15. Якименко С. І., Бреславська Г. Б. Формування культури дозвілля студентів: теорія і практика. - Київ, Слово – 2014. – 240с.
16. Якименко С. І. Універсальність педагогічного новаторства: інтегрована особистісно-орієнтована технологія в закладах освіти. Частина 1. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня „Рута” – 2019. – 535с.
17. Якименко С. І. Універсальність педагогічного новаторства: інтегрована особистісно-орієнтована технологія в закладах освіти. Частина 2. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня „Рута” – 2020 – 463с.

Допоміжна:

1. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005– 252
2. Вітвицька, С.С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної л-ри, 2005. – 398 с.

3. Гура О.І. Педагогіка вищої школи : вступ до спеціальності: Навч. посібник. – Київ: Центр навчальної літератури. 2015. – 224с.
4. Корсак К.В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів. Монографія. К.: МАУП-МКА, 2017. – 208 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 123с.
6. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005.
7. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2012. – 387 с.
8. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджментосвіти в Україні”. – 2013. – 144 с.
9. Мишишин І. Я. Студент як суб’єкт педагогічної взаємодії у вищій школі. Текст лекції. – Львів. 2017. – 55с.
10. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: Вища шк., 2005. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: “Академвидав”, 2006. – 234 с.
11. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально- метод.посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. – Одеса, 2012 – С.424
12. Ярошук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: Навчальний посібник. – Луцьк, 2016. – 308с.

Інформаційні ресурси:

1. Логіка і методи педагогічних досліджень. Www.tspu.edu. /3. 06. 2008/
<http://www.tspu.edu.ua/kurs/4/Lekcii/Lec2.html>
2. Г.В.Беленька. КУРСОВА, БАКАЛАВРСЬКА, МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА ЯК СТУПЕНІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ СТУДЕНТА. Бердянський державний педагогічний університет. /3. 06. 2008/ © 2003-2007 Бердянський державний педагогічний університет, 71100, Україна, Запорізька обл., м.Бердянськ, вул.Шмідта, 4
http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_2_2005/21
3. Свіренко Ж.С. Гуманітаризація вищої освіти як соціально-педагогічна проблема. Педагогіка №1'2004. /3. 06. 2008/ © 2003-2007 Бердянський державний педагогічний університет, 71100, Україна, Запорізька обл., м.Бердянськ, вул.Шмідта,
4. http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_1_2004 4. Основні напрями досліджень. Академія педагогічних наук України. :/3. 06. 2008/ Академія педагогічних наук України вул. Артема, 52-А, Київ, 04053, Україна 7 <http://www.apsu.org.ua/ua/science/direction/>
5. НАУКОВА РОБОТА. Library.tup. /3. 06. 2008/
http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/hi_sc/2003/nauk.htm
6. Фіцула М.М. Педагогіка. Інтернет-магазин «bookstore.net.ua» /3. 06. 2008/
<http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>
7. Наукові дослідження — шлях до розв'язання проблем педагогіки. Ua.textreferat. /3. 06. 2008/
<http://ua.textreferat.com/referat-12845.html>
8. Горін М.О., Нагаєв В.М. Студентську наукову творчість на новий науковий рівень аграрної науки. /3. 06. 2008/ Агроосвіта. Вища аграрна освіта України. №22. Лютий 2004.
[Www.smcae.kiev.ua/pdf/22.pdf](http://www.smcae.kiev.ua/pdf/22.pdf)
9. Богдан КОЗАК. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕДАГОГІКА. Newright.il.if.ua /3. 06. 2008/ Wwww. Newright.il.if.ua/kozak.
10. Наукові дослідження. Learn.dlab.kiev. /3. 06. 2008/ Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН та МОН України.
<http://learn.dlab.kiev.ua/?L=ua&p=ractivities>
11. НАУКОВІ ШКОЛИ. Uipa. Kharkov. Ua. /3. 06. 2008/ 2006 УПА.
http://www.uipa.kharkov.ua/nau_school.html

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену «Психологія вищої школи»

Вища освіта як предмет психологічного аналізу.

Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи. Предмет психології вищої школи як галузі психологічної науки. Завдання психології вищої школи відповідно до Закону України “Про вищу освіту”, “Національної Доктрини розвитку освіти в Україні”. Основні напрями реформування освіти XXI століття та проблеми сучасної психології вищої школи. Зв’язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань. Принципи психологічного дослідження: науковість, об’єктивність, поетапність. Класифікація методів збору емпіричних психологічних фактів. Методи інтерпретації одержаних даних. Етика дослідника. Поняття про методiku психологічного дослідження. Дослідницькі вміння.

Загальна психологічна характеристика студентського віку. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку). Вищий навчальний заклад – один із провідних факторів соціалізації студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, види адаптації, умови ефективності. Типологічні особливості студентів, що виявляються в навчальній діяльності та поведінці. Врахування психологічних особливостей юнацького віку при роботі зі студентами.

Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою. Навчально-професійна діяльність як провідна в студентському віці. Формування професійної спрямованості особистості студента. Розвиток “Я-концепції” як показника особистісного зростання і професійного становлення студента. Складові та функції “Я-концепції”. Формування професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця. Розвиток творчості в студентів. Самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в його професійному зростанні. Готовність до професійної діяльності випускника.

Психологія студентської групи. Психологічні особливості студентської групи та її структура. Рівні розвитку студентської академічної групи. Шляхи формування студентського колективу. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість кожного студента. Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність. Психологічні засади студентського самоврядування. Закон України “Про вищу освіту” про студентське самоврядування.

Психологічні особливості формування спеціалістів у ЗВО.

Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі. Загальна характеристика навчального процесу і навчально-професійної діяльності як об’єктів управління, психологічний аналіз їх складових. Поняття про управління в системі освіти. Опосередковане та пряме управління, їх особливості. Сутність управління навчально-професійною діяльністю студентів (соціальна нормативність навчальної діяльності, свідомий характер, власна активність, творчий підхід). Кваліфікаційна характеристика та професіограма. Педагогічне управління навчальним процесом у вищій школі та його психологічний аналіз із позицій сучасних вимог. Управління професійною рефлексією. Педагогічний процес як цілеспрямована активна взаємодія викладача зі студентом. Управління як контроль і оцінка навчальної діяльності студентів.

Психологічний аналіз учіння студентів. Студент як суб’єкт власної навчально-професійної діяльності. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійних мотивів навчання. Власна пізнавальна активність студента, її спрямованість на засвоєння професійних знань, умінь і навичок. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання. Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності студентів. Вимоги до навчання, вміння вчитися самостійно. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів. Критерії ефективності учіння. Причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.

Психологія виховання студентської молоді. Єдність процесів навчання, розвитку та виховання. Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання виховання студентів

відповідно до пріоритетних напрямів реформування освіти в Україні. Мета та зміст виховання студентської молоді. Психологічні механізми формування якостей особистості та відповідні функції виховання. Психолого-педагогічна характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання у вищому навчальному закладі. Етапи становлення моральної свідомості студента. Критерії моральної вихованості людини. Соціально-психологічні чинники і психологічні механізми формування національної самосвідомості студентів.

Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами Роль педагогічного спілкування у розв'язанні соціально-моральних завдань професійної підготовки майбутнього фахівця. Виховна позиція викладача в педагогічній комунікативній взаємодії: розуміння, визнання та прийняття студента. Активне рефлексивне слухання та “Я-повідомлення” в комунікативній взаємодії. Діалогічне спілкування, його характеристика.

Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення Протиріччя та бар'єри спілкування, причини їх виникнення та засоби регулювання. Особливості педагогічного конфлікту, стадії розвитку, поведінка конфліктуючих сторін. Психологічні передумови та шляхи вирішення педагогічного конфлікту.

Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи. Психологічна характеристика викладача вищої школи як особистості. Характеристика самосвідомості (рефлексивності) викладача, аналіз його професійної компетентності і майстерності. Вплив “Я-концепції” викладача на його науково-педагогічну діяльність. Науково-педагогічна творчість, її особливості. Умови імпровізації в науково-педагогічній діяльності. Культура педагогічного мислення. Характеристика педагогічних здібностей. Особливості діяльності викладача при різних стилях взаємодії. Типологія викладачів. Педагогічна етика. Вимоги студентів до викладача. Шляхи формування педагогічної майстерності й підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи.

Рекомендована література

Нормативно-правова база (Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, листи Міністерства освіти і науки України):

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33–36.
2. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика. / [С.У.Гончаренко, Н.Г.Ничкало, В.Л.Петренко та ін.]; За ред. Н.Г.Ничкало; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. – Хмельницький, 2002. – 334 с.
3. Закон України “Про вищу освіту” // Голос України. – 2002. – 5 березня.
4. Закон України “Про вищу освіту” Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
5. Закон України “Про дошкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
6. Закон України “Про загальну середню освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
7. Закон України “Про освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 21, від 21 травня. 5
8. Закон України “Про освіту” // Голос України. – 1996. – 25 квітня.
9. Закон України “Про позашкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
10. Закон України “Про професійно-технічну освіту” // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
11. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.
12. Концепція «Нова українська школа» (2016 р.) / Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерствоосвіти і науки України. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>.)

13. Концепція Нової української школи <https://www.kmu.gov.ua/media/reforms/ukrainskashkola-compressed>)
14. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018 р.) / Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyiosviti>)
15. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uapravo.net/data/base28/ukr28703/htm>.
16. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.
17. Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти у XXI столітті» (2002 р.) / Про національну доктрину розвитку освіти у XXI столітті <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

Основна:

1. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 114 с
2. Власенко В.В. Вчителі–учні: психологія взаємних оцінних ставлень.– К.: Знання, 2015.–155 с
3. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посібник для викладачів та аспірантів вузів / ІСДО; Київський лінгвістичний ун-т. — К.: ІНТЕЛ, 1995. — 168с.
4. Головінський І. З. Педагогічна психологія: Навч. посіб. для вищ. шк. – К.: Аконтіт, 2013.– 288 с
5. Коваленко О.Е. Психологія вищої школи: Навч. посіб. Для студ. Вищ. Навч. Закл. Інж.-пед та слухачів магістратури за спец. 8.000005 «Педагогіка вищої школи»/ О.Е. Коваленко, І.М. Шалімова, О.М. Керницький. – Х.: Точка, 2016. – 169с.
6. Кудіна В.В., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій. – К.: КСУ, 2014.–176 с.
7. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи. – К.: НПУ, 2003. – 267с
8. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки/Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І.; за заг. ред. О.Г.Мороза. – К.: НПУ, 2016. – 206с.
9. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / За ред. акад. Мороза О.Г. – К.: НПУ, 2010. – 337 с
10. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку: Монографія. – К.: Знання України, 2013. - 450с.
11. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2017. – 360 с
12. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с
13. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Практикум: навч. посібник/. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: Каравела, 2007. – 336 с
14. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: навч. посібник для магістрів і аспірантів / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.– К.: Філ-студія, 2006. – 320 с
15. Практична психологія в системі вищої школі: колект.моногр./за ред.: Т.В.Бушуєвої, С.О.Ставицької. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П. Драгоманова, 2012. – 303с.
16. Приходько Ю.О. Психологічний словник-довідник: Навч.посіб./ Ю.О.Приходько, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2012. - 328с.
17. Руснак І.С. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник /І.С. Руснак, М.Г. Іванчук / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича.- 2-ге вид., доп.- Чернівці: Букрек, 2009. -176с.
18. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посібник для студ. Вищих навч. закл. – К.: Вища школа, 2014.- 336с.
19. Сердюк О. П. Основи управління комунікативним процесом: Підручник. – К.: ІЗМН, 2008.
20. Сисаєва С.О. Педагогічна творчість: Монографія. – Харків: Каравела, 2008 - 150с.

21. Скиба М.Є., Островський К.С. Навчання та виховання студентської молоді – на вищий якісний рівень. / Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: Матеріали II міжн. наук.-практ. конф. – Хмельницький: ТУП. – 2013. – с.358-363.
22. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К.: Вища школа, 2015. – 240 с.
23. Туркот Т.І. Психологія і педагогіка вищої школи: Навч.посіб. для студ. Вищ. Навч. закл. - 2-ге вид. Херсон: Олді плюс, 2013. - 515с.
24. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І. Юрченко. – К.: КСУ, 2004. – 176с.

Додаткова:

1. Варій М. Й. Основи психології і педагогіки: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.]/ М. Й. Варій, В. Л. Ортинський –[2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 376 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. /. О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчукта ін.— К.: Просвіта, 2001.— 416 с.
3. Павелків Р.В. Вікова психологія: Навч.посіб. для студ. Вищ. Навч. Закл., вид. К.: ТОВ Кондор-Видавництво, 2015. - 469с.
4. Поліщук В.М. Вікові кризи в підлітковому і юнацькому віці: базові симптомокомплекси – Монографія. Вид-во К.: Университетская книга., 2015р. – 478с.

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену

«Порівняльна педагогіка»

Становлення наукових основ порівняльної педагогіки

Порівняльна педагогіка як наука. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічної науки та навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет порівняльної педагогіки, її місце в системі педагогічних наук. Функції й завдання порівняльної педагогіки. Методологія та методи порівняльно-педагогічних досліджень. Етапи розвитку порівняльної педагогіки.

Історія розвитку порівняльної педагогіки. Перший період розвитку порівняльної педагогіки. Період запозичень (за Бірідеєм Дж.), або описовий період (за Вілсоном Д.). Початок наукових досліджень у галузі порівняльної педагогіки. Період активізації розвитку методології науки. Сучасний, п'ятий період розвитку порівняльно-педагогічних досліджень.

Реформування освіти на сучасному етапі

Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти. Сутність глобалізації та інтернаціоналізації, їхній вплив на розвиток освіти. Світовий освітній простір. Вирішення проблем економічної ефективності освіти. Сучасний характер соціального попиту на освіту. Стратегії розвитку освіти в різних регіонах світу.

Сучасний стан та перспективи розвитку освіти в зарубіжних країнах та в Україні. Реформування освіти: стратегічні аспекти.

Характеристика освітньої системи в США. Характеристика освітньої системи у Великобританії.

Характеристика освітньої системи в Німеччині. Характеристика освітньої системи у Франції.

Характеристика освітньої системи в Японії. Характеристика освітньої системи в Польщі.

Характеристика освітньої системи в Україні.

Основні напрями розвитку та тенденції реформування освіти у світі. Сучасне розуміння понять “неграмотність” і “грамотність”. Орієнтація на неперервну освіту. Дошкільне виховання в сучасному світі. Особливості реформаційних процесів на етапі початкового навчання. Загальна характеристика середньої освіти. Основні напрями розвитку професійної освіти. Тенденції розвитку системи вищої освіти. Підготовка педагогічних фахівців. Приватні навчальні заклади в системі неперервної освіти. Освіта дорослих у сучасному світі.

Оновлення та підвищення ефективності навчального процесу

Оновлення шкільної освіти на сучасному етапі. Підвищення ефективності навчального процесу. Особливості соціалізації особистості в сучасних освітніх системах. Організація змісту професійної підготовки вчителів початкової школи у зарубіжних країнах та в Україні

Проблема оновлення шкільної освіти. Диференціація навчання. Стандартизація змісту шкільної освіти. Форми стандартів. Моделі сучасної школи і освіти.

Ефективність навчального процесу. Застосування інформаційних технологій у навчанні як умова підвищення ефективності навчального процесу. Гуманізація навчального процесу. Альтернативні та експериментальні школи.

Сучасні зарубіжні педагогічні виховні парадигми та концепції. Виховання громадянськості. Правове виховання. Виховання молоді у дусі миру. Екологічне виховання. Моральне виховання. Трудове виховання та професійне самовизначення учнів. Позаурочна діяльність та самоврядування школярів. Підготовка вчителів початкової школи у США. Навчання вчителів початкової школи у Великобританії.

Підготовка професіоналів і фахівців педагогічної сфери у Франції. Підготовка вчителів початкової школи у Німеччині. Професійна підготовка вчителів початкової школи у Польщі. Становлення та розвиток професії вчителя початкової школи в Австрії. Особливості підготовки вчителів початкової школи у Білорусії. Підготовка вчителів початкової школи в Україні.

Рекомендована література

Основна:

1. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка : підруч. / О. В. Васюк. – Київ – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2016. – 412 с.
2. Васюк О. В. Тестові завдання з дисципліни “Порівняльна педагогіка” для підготовки бакалаврів галузі знань 0101 “Педагогічна освіта” напряму підготовки 6.010106 “Соціальна педагогіка” / О. В. Васюк. – Київ : НАКККіМ, 2014. – 59 с.
3. Галус О. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – Київ : Вища шк., 2006. – 215 с.
4. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2016. – 320 с.
5. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. / М. М. Чепіль. – Київ : Академвидав, 2014. – 216 с.

Допоміжна:

Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині : монографія / Н. В. Абашкіна. – Київ : Вища шк., 1998. – 207 с.

Авраменко М. М. Профільне навчання в середній школі Федеративної Республіки Німеччини : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец : 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / М. М. Авраменко ; Ін-т педагогіки АПН України. – Київ, 2007. – 21 с.

Авчіннікова Г. Профільна диференціація навчання школярів за кордоном та в Україні / Галина Авчіннікова // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2011. – № 3. – С. 7–13.

Алексеевич Г. М. Система предметів за вибором / Г. М. Алексеевич / Рідна шк. – 2002. – № 2. – С. 93–94.

Безкоровайна О. В. Виховання толерантності як важливий фактор реалізації особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці [Електрон. ресурс] / О. В. Безкоровайна. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/1556/1/07bovyuv.pdf>. – Назва з екрана.

Богуславський М. Структура сучасного історико-педагогічного знання / М. Богуславський // Шлях освіти. – 2009. – № 1. – С. 37–40.

Бойченко М. Інноваційний потенціал реформування управління загальною середньою освітою США та засобів його використання в Україні [Електрон. ресурс] / Марина Бойченко // Порівняльнопед. студії. – 2010. – № 3–4. – С. 168–175. – Режим доступу : file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/Ppstud_2010_3-4_23.pdf. – Назва з екрана.

Бондарук І. Жінка на порозі XXI ст. : становище, проблеми, шляхи соціального розвитку : зб. матеріалів Всеукр. конгресу жінок / І. Бондарук. – Київ : [б. в.], 1998. – 452 с.

Бордовская Н. В. Педагогика : учеб. пособ. / Н. В. Бордовская, А. А. Реан. – СПб. : Питер, 2007. – 304 с.

- Боярчук Ю. В. Японская школа : проблемы и перспективы / Ю. В. Боярчук // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 107–111.
- Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої освіти (Будапешт, Відень, 12 березня 2010 р.) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://old.nau.edu.ua/ru/EduProcess/Bologna/budviddek/>. – Назва з екрана.
- Вернигора Т. Дошкільна освіта Великобританії: організація виховного процесу [Електрон. ресурс] / Тетяна Анатоліївна Вернигора. – Режим доступу : [file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/pspo_2013_39\(2\)_11.pdf](file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/pspo_2013_39(2)_11.pdf). – Назва з екрана. Веселова В. В.
- Гаратик А. Університетська підготовка вчителів і педагогів у Польщі (на прикладі Вроцлавського університету) / А. Гаратик // Вісник Львів. ун-ту. – 2001. – Вип. 15. – Ч. 1. – С. 61–67. – (Серія педагогічна).
- Головань М. С. Аналіз тенденцій розвитку вищої освіти в умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства / Микола Степанович Головань // Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. ст. – Ялта : РВВ КГУ, 2011. – Вип. 31. – Ч. 1. – С. 203–211. – (Серія: Педагогіка і психологія).
- Громовий В. Глобальна освіта й українська школа / В. Громовий // Шлях освіти. – 1998. – № 1. – С. 13–20.
- Дидактичні засади диференціації навчання в основній школі : монографія / авт. кол. : В. І. Кизенко, Г. О. Васьківська, С. П. Бондар [й ін.] ; за наук. ред. В. І. Кизенка. – Київ : Пед. думка, 2012. – 216 с.
- Дічек Н. П., С. Ф. Русова і зарубіжна педагогіка / Н. П. Дічек // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3. – С. 169–177.
- Довгодько Т. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища України / Тетяна Довгодько // Пед. і психол. проф. освіти. – 2013. – № 2 – С. 114–120.
- Дупак Н. В. Особливості стандартизації у професійній освіті західноєвропейських країн: порівняльний аналіз [Електрон. ресурс] / Н.В. Дупак. – Режим доступу : <http://studentam.net.ua/content/view/7856/97/>. – Назва з екрана. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України ; [головн. ред. В. К. Кремінь]. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
- Єгоров Г. Стандарти як складова механізму забезпечення якості освіти у Франції / Георгій Єгоров // Порівняльно-пед. студії. – 2013. – № 2–3 (16–17). – С. 108–103.
- Єгоров Г. Тенденції розвитку порівняльної педагогіки за кордоном / Г. Єгоров, Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1999. – № 1. – С. 19–23.
- Жуковський В. М. Морально-етичне виховання в історії американської школи : монографія / В. М. Жуковський. – Острог : [б. в.], 2002. – 428 с.
- Загоруйко Л. Періоди розвитку польської іншомовної освіти / Людмила Загоруйко // Порівняльно-пед. студії. – 2015. – № 1(23). – С. 13–19.
- Закон України “Про вищу освіту” [Електрон. ресурс] // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37–38, ст. 2004. – Режим доступу : <http://www.detut.edu.ua/node/260>. – Назва з екрана.
- Закон України “Про загальну середню освіту” // Відомості Верховної Ради –1996.–№ 26.
- Закон України “Про освіту” // Освіта. – 1996. – 21 серп. Зверева М. А. Особливості професійної орієнтації французьких учнів на сучасному етапі [Електрон. ресурс] / М. А. Зверева. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/1506/1/78.pdf>. – Назва з екрана.
- Зигало О. А. Особливості децентралізованої системи управління сферою освіти: досвід Франції [Електрон. ресурс] / О. А. Зигало. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2010-2/doc/4/02.pdf>. – Назва з екрана.
- Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – № 8. – С. 67 – 74.
- Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001. – листоп.
- Ігнатюк О. А. Особливості підготовки сучасних фахівців у системі вищої професійної освіти США / О. А. Ігнатюк // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2011. – № 1. – С. 55– 64.

Ілюченко І. І. Напрямки впровадження в Україні зарубіжного досвіду неперервної освіти / І. І. Ілюченко // Вісник НТУ "ХПІ". – Харків : НТУ "ХПІ". – 2013. – № 45 (1018). – С. 58–62. – (Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва).

Камінський Р. Релігійний компонент у концепціях морального виховання зарубіжної педагогіки / Р. Камінський // Світло. – 1996. – № 2. – С. 57–69.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі : навч. посіб. / Н. В. Кічук. – Ізмаїл : [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів : монографія / К. В. Корсак. – Київ : [б. в.], 1997. – 207 с.

Корсун Г. О. Вплив держави на процес професійного самовизначення учнівської молоді в Німеччині / Г. О. Корсун // Професійна орієнтація старшокласників : теорія і практика: наук.-мет. посіб. [для вчителів] / [за ред. О. В. Мельника]. – Київ : "Четверта хвиля", 2009. – Вип. № 1. – С. 117–124.

Красовська О. Ю. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору [Електрон. ресурс] / О. Ю. Красовська. – Режим доступу : [file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/vamsue_2011_2\(46\)_13.pdf](file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/vamsue_2011_2(46)_13.pdf). – Назва з екрана.

Кульчицька О. Міжнародна співпраця України з ЮНЕСКО в галузі освіти: досвід, проблеми, пошуки рішень [Електрон. ресурс] / О. Кульчицька. – Режим доступу : http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2012/2012_3_15.pdf. – Назва з екрана.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20–24.

Левківський М. В. Історія педагогіки : підруч. / М. В. Левківський. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Лещенко О. Політика ЮНЕСКО в освітній сфері [Електрон. ресурс] / Олена Лещенко. – Режим доступу : file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/Ues_2014_14_35.pdf. – Назва з екрана.

М'яковський М. Є. Організація та реформування педагогічної освіти в міжнародному контексті / Михайло Євстахович М'яковський // Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. – Вип. 30. – 2018 – С. 103–105. – (Серія: Педагогіка, соціальна робота).

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха. // Вища освіта України. – 2017. – № 2. – С. 82–87.

Майборода О. В. Дистанційне навчання як пріоритетний напрямок вищої освіти [Електрон. ресурс] / О. В. Майборода // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. – №5 (25). – Режим доступу до журналу : <http://www.journal.iitta.gov.ua>. – Назва з екрана

Мигович І. І. Основи соціології / І. І. Мигович. – Ужгород : УДУ, 1996. – 190 с.
Наугольникова О. А. Становлення і розвиток вищої економічної освіти в США [Електрон. ресурс] / Ольга Михайлівна Наугольникова. – Режим доступу : [file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/pspo_2018_39\(2\)_27.pdf](file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/pspo_2018_39(2)_27.pdf). – Назва з екрана.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електрон. ресурс] / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>. – Назва з екрана.

Організація профільного навчання в країнах Західної Європи : монографія / за ред. М. І. Сметанського. – Вінниця : ВДПУ, 2008. – 339 с.

Основні проблеми сучасних систем освіти та шляхи їх розв'язання [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://studopedia.org/10-46557.html>. – Назва з екрана.

Паращенко Л. Державний стандарт базової та повної середньої освіти в Україні як механізм розвитку національної освітньої системи / Людмила Паращенко // Вісник Нац. академії держ. управління при Президенті України. – 2011/2. – № 4. – С. 258–264. – (Соціальна і гуманітарна політика).

Пилаєва Т. В. Організаційно-педагогічна структура Відкритого університету Великої Британії / Т. В. Пилаєва // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 28 (81). – С. 279–284.

Писанка К. О. Проблеми екологічної освіти та виховання в різних країнах світу / К. О. Писанка // Молодий вчений. – 2014. – № 4 (07). – С. 65–71.

Пліш І. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій управління якістю освіти в школах приватної форми власності [Електрон. ресурс] / Ірина Валеріївна Пліш // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. – № 1 (27). – Режим доступу до журналу : <http://www.journal.iitta.gov.ua>. – Назва з екрана.

Подра О. П. Інвестиції в професійне навчання як інструмент накопичення специфічного людського капіталу // О. П. Подра // Вісник Дніпропетров. ун-ту. – 2018. – Вип. 5/2. – С. 126–132. – (Серія “Економіка”).

Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах від 2 червня 1993 р. N 161 [online]. – [cited August 2002] [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://www.mon.gov.ua/laws/161.doc>. – Назва з екрану.

Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) : Постанова Кабінету Міністрів України № 65 від 20 січ. 1998 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 3. – С. 202–207.

Понікаровська С. В. Професійна орієнтація: приклад США та Великої Британії / С. В. Понікаровська // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2017. – Вип. 34 (87). – С. 293–298.

Програма “Молодь в дії” в Україні [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://yia.org.ua/common/pro-programu.html>. – Назва з екрана.

Прокопенко І. Ф. Трансформація вищої освіти в Україні в контексті глобалізаційних тенденцій [Електрон. ресурс] / І. Ф. Прокопенко. – Режим доступу : file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/znpkhnpu_eko_2010_10_3.pdf. – Назва з екрана.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – Київ : Знання, 1991. – 32 с.

Пуховська Л. Розвиток теорії професійної підготовки вчителів у країнах Заходу / Л. Пуховська // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 20–25.

Рагозіна В. Ранній естетичний розвиток дітей у системі дошкілля зарубіжних країн [Електрон. ресурс] / Вікторія Рагозіна. – Режим доступу : <http://www.ird.npu.edu.ua/files/ragozina.pdf>. – Назва з екрана. Реформи образования в современном мире : глобальные и региональные тенденции. – М. : [б. и.], 2015. – 180 с.

Самсонова О. О. Неперервна освіта як чинник розвитку сучасного суспільства / О. О. Самсонова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2014. – Вип. 36 (89). – С. 355–361.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ–початок ХХІ ст.) : монографія / А. А. Сбруєва. – Суми : Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Серветник О. П. Підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом упровадження інноваційних освітніх технологій // О. П. Серветник // Завучу. Усе для роботи : наук.-метод. журн. – 2013. – № 23/24. – С. 32–35.

Ситник О. Грамотність як складова освіти дорослих на прикладі Ірландії [Електрон. ресурс] / Ольга Ситник // 36. наук. пр. – 2017. – Час. 2. – Режим доступу : library.udpu.org.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2014/2/46.pdf 343 348. – Назва з екрана.

Сікорський П. Диференційоване навчання й проблеми реформування освітньої системи / П. Сікорський // Шлях освіти. – 1997. – № 1. – С. 7–12.

Січко І. О. Особливості екологічної освіти у країнах Східної Азії / І. О. Січко // Научная и техническая информация в планировании и осуществлении научных исследований и реализации проектов : сб. науч. докладов. – Варшава, 2014. – Ч. 3. – С. 14–18.

Скотна М. В. Початкова освіта Польщі: особливості інтегрованого навчання / М. В. Скотна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2014. – Вип. 38 (91). – С. 452–459.

Собчак Н. М. Зміст і форми професійної підготовки соціальних працівників у системі неперервної освіти у США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Надія Мирославівна Собчак. – Тернопіль, 2004. – 216 с.

Стойка О. Я. Деякі особливості розвитку системи вищої освіти в США і професійної підготовки фахівців [Електрон. ресурс] / Олеся Ярославівна Стойка // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. – Вип. 27. – 2018 – (Сер. “Педагогіка, соціальна робота”). – Режим доступу : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1898/1>. – Назва з екрана.

Стойкова Г. Г. Досвід мовного будівництва у країнах світу [Електрон. ресурс]. / Г. Г. Стойкова. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer31/104.pdf>. – Назва з екрана.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 2006. – № 1. – С. 23–37.

Тараненко І. Нові орієнтації в соціально-політичній освіті європейських країн / І. Тараненко // Шлях освіти. – 2009. – № 3. – С. 29–31.

Тедеско Х. К. Початкова освіта : тривалість навчання та кількість годин / Х. К. Тедеско, М. Адаміо // Шлях освіти. – 2008. – № 3. – С. 16–19.

Теодорович А. Роль зарубіжних наукових центрів з порівняльної педагогіки та міжнародної освіти у розвитку компаративістики [Електрон. ресурс] / А. Теодорович // Порівняльно-педагогічні студії. – 2009. – № 2. – Режим доступу : <http://pps.udpu.org.ua/article/viewFile/17851/15581>. – Назва з екрана.

Тріщук Ю. Проблема диференціації навчання обдарованих учнів у середніх навчальних закладах Франції // Вісник Львів. ун-ту. – 2011. – Вип. 27. – С. 171–179. – (Серія: “Педагогіка”).

Тупичак Л. Розвиток системи управління якістю освіти у Великобританії: досвід для України [Електрон. ресурс] / Л. Тупичак // зб. наук. пр. – 2012. – Вип. 30 “Ефективність державного управління”. – Режим доступу : file:///C:/Users/Nicolas/Downloads/efdu_2012_30_42.pdf. – Назва з екрана.

Чернова К. О. Глобалізація як вимір сучасності: соціокультурний аспект [Електрон. ресурс] / К. О. Чернова. – Режим доступу : http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob13_16.pdf. – Назва з екрана.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001. – лют.

Шуневич Б. І. Тенденції розвитку дистанційного навчання у зарубіжній вищій школі [Електрон. ресурс] / Б. І. Шуневич. – Режим доступу : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/122/108>. – Назва з екрана.

Ярова О. Моделі релігійної освіти молодших школярів у країнах Європейського Союзу / Олена Ярова // Порівняльно-пед. студії. – 2014. – № 1(19). – С. 72–80.

Ярова О. Тенденції упровадження європейського виміру у початкову освіту Євросоюзу / Олена Ярова // Порівняльно-пед. студії. – 2013. – № 4(18). – С. 63–72.

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену «Теорія і методика навчання педагогіки»

Загальна педагогіка

Загальні основи педагогіки. Педагогіка як наука і навчальний предмет, її зв'язок з іншими науками. Методологія і методи педагогічних досліджень. Фактори, що виявляють вплив на розвиток особистості. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості.

Дидактика як теорія навчання й освіти. Загальне поняття про дидактику. Предмет і завдання дидактики. Процес навчання як цілісна система. Закони, закономірності, принципи навчання. Зміст загальної освіти. Загальні методи навчання. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів у процесі навчання. Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Проблема оптимального вибору

методів навчання. Форми організації навчального процесу в школі і ЗВО. Перевірка і оцінка результатів навчання.

Теорія виховання. Проблема мети і завдань виховання. Загальні закономірності і принципи виховання. Загальні методи і засоби виховання. Форми організації виховного процесу. Учнівський колектив і його роль у формуванні особистості. Основи національного виховання. Класний керівник (куратор). Його роль, місце і значення у формуванні особистості.

Менеджмент в освіті. Організація освітнього менеджменту. Основні засади організації роботи в загальноосвітньому навчальному закладі. Посадові сертифікати і структура керівництва в загальноосвітньому навчальному закладі. Планування роботи ЗНЗ. Педагогічна рада ЗНЗ. Керівництво навчальною та позакласною роботою в загальноосвітньому навчальному закладі. Керівництво підвищенням фахової і методичної кваліфікації вчителів і атестація педагогічних кадрів. Особливості організації та проведення інспектування.

Професійна педагогіка.

Професійна педагогіка як наука і навчальний предмет. Процес професійної освіти. Поняття професійної педагогіки. Об'єкт, предмет, мета, завдання, функції, основні категорії професійної педагогіки. Сутність і структура педагогічного процесу. Принципи професійного навчання. Організація навчальної діяльності студентів. Особистісно орієнтоване професійне навчання.

Зміст професійної освіти. Професійні освітні програми і установи. Державний освітній стандарт. Система стандартів вищої освіти. Освітньо-професійна програма підготовки магістра. Освітньо-кваліфікаційні характеристики фахівця з вищою освітою. Теорія неперервної освіти в Україні.

Методи і засоби професійного навчання. Поняття про методи професійного навчання. Методи теоретичного навчання. Методи навчального проектування. Методи практичного (виробничого) навчання. Система виробничого навчання. Виробнича практика. Особливості контролю знань, умінь і навичок учнів. Вибір методів навчання. Поняття про педагогічні технології. Характеристика засобів навчання. Навчально-виробничі засоби навчання.

Професійно-педагогічна освіта. Форми навчання. Управління освітою. Оцінка якості освіти. Поняття форм навчання і форм організації навчання та їх класифікація. Характеристика провідних форм організації теоретичного навчання. Основні форми організації практичного навчання. Концентроване навчання як перспективна форма організації навчання. Форми здобуття освіти.

Підготовка викладачів. Підвищення кваліфікації спеціалістів. Поняття про управління освітніми системами. Структура теорії управління освітніми системами. Поточкова модель і принципи управління професійними освітніми системами. Освітні комплекси.

Поняття якості освіти. Система внутрішнього оцінювання. Система зовнішнього оцінювання.

Рекомендована література

Базова:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ столітті) – К.: Райдуга, 1994. – С. 33– 36.
2. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика. / [С.У.Гончаренко, Н.Г.Ничкало, В.Л.Петренко та ін.]; За ред. Н.Г.Ничкало; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. – Хмельницький, 2002. – 334 с.
3. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
4. Зайченко І.В. Педагогіка і методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник для магістрантів / Зайченко І.В. – К. ЦП “КОМПРИНТ”, 2015. – 444 с.
5. Зайченко І.В. Педагогіка: [навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів] / І.В.Зайченко /. – [2-е вид.].– К.:«Освіта України», «КНТ», 2008.–528 с.
6. Закон України “Про вищу освіту” // Голос України. – 2002. – 5 березня.

7. Закон України “Про вищу освіту” Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
8. Закон України “Про дошкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
9. Закон України “Про загальну середню освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
10. Закон України “Про освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 21, від 21 травня.
11. Закон України “Про освіту” // Голос України. – 1996. – 25 квітня.
12. Закон України “Про позашкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
13. Закон України “Про професійно-технічну освіту” // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
14. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.
15. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uapravo.net/data/base28/ukr28703/htm>.
16. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.
17. Пащенко М., Красноштан І. Педагогіка. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 228 с.
18. Пропенко І. Педагогіка / І. Пропенко. – Харків: Фоліо, 2017. – 572 с.
19. Товканець Г., Атрощенко Т., Барна Х. Професійна підготовка майбутнього педагога в умовах сучасної освітньої парадигми: монографія. – К: Кондор, 2017. – 268 с.
20. Шулигіна Р. Педагогіка: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. – Суми: Університетська книга, 2017. – 144 с.

Допоміжна:

21. Андрущенко В.П. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
22. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.
23. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / В.Г.Кремень, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко та ін.; За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005.
24. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
25. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене. Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
26. Кремень В.Г. Філософія освіти ХХІ століття // Освіта України. – 2002. – 28 грудня.
27. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
28. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. / С.У.Гончаренко, П.М.Олійник, В.К.Федорченко та ін.; За ред. С.У.Гончаренка, П.М.Олійника. – К.: Вища шк., 2003. – 323 с.: іл.
30. Навчальний процес у вищій педагогічній школі. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. – 149 с.

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамєну «Технології професійного розвитку майбутнього вчителя початкової школи»

Теоретичні засади інноваційних педагогічних технологій професійного розвитку майбутнього вчителя початкової школи

Концептуальні засади інноваційних технологій навчання. Особливості наукових підходів і концепцій сучасної освіти, їх вплив на парадигму педагогічної освіти. Технократичний та гуманістичний підходи до організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Сучасні педагогічні підходи до навчання. Особливості особистісно орієнтованих технологій в системі вищої освіти. Компетентнісний підхід в педагогічній освіті.

Типологія освітніх технологій професійного розвитку майбутнього вчителя початкової школи. Особливості класифікації освітніх технологій професійного розвитку майбутнього вчителя початкової школи. Рівні застосування технологій. Технології пояснювально-ілюстративного навчання, особистісно орієнтовані технології навчання та технології розвивального навчання.

Технології кооперативного, проектного та модульного навчання. Структури (види) кооперативного навчання: «Круглий стіл», «Кути», «Скажи і переключайся», «Думай – працюй у парі – Ділись», «Зупинись...Починай...Продовжуй...», «Графіті», «Навчання разом», «Галерея», «Мозковий штурм», «Групове дослідження», «Т-група (група тренінгу вмінь)», «Лото (складанка)», «Триступенеve інтерв'ю», «Важкі ситуації (Ситуації з життя)». Методи, стратегії та прийоми кооперативного навчання: «Віртуальна схематизація», «Смітник», «Сніжка». Технологія проектного навчання: методологічні витоки, критеріальні вимоги, класифікація, форми. Особливості модульних технологій – застосування методу згорнутих інформаційних структур. Модульно-тьюторна система підготовки спеціалістів. Технологія ситуаційного навчання (кейс-метод). Критична (екстремальна) ситуація як навчальна модель. Технологія повного засвоєння.

Технології дослідницького (евристичного), імітаційного та розвивального навчання. Характеристика дослідницького (евристичного) навчання. Основні принципи, зміст та засоби дослідницького (евристичного) навчання. Педагогічні технології, форми і методи евристичного навчання. Переваги і перспективи дослідницького (евристичного) навчання. Особливості імітаційних технологій навчання. Принципи імітаційних технологій навчання. Ігрові технології навчання. Соціально-психологічний тренінг як технологія навчання. Дискусійні технології навчання. Технології навчання у співробітництві. Головний психологічний елемент системи розвиваючого навчання – навчальна діяльність. Проблема вибору системи розвиваючого навчання для вищої школи. Основні риси педагогічної системи Ельконіна- Давидова. Взаємозв'язок провідних форм діяльності.

Інноваційно-комунікаційні технології навчання

Інформаційні технології навчання. Загальна характеристика інформаційних технологій навчання. Застосування комп'ютерних технологій як інструментів пізнання. Дидактичні можливості інформаційних технологій. застосування інформаційних технологій навчання у вищій школі та педагогічній освіті.

Технології дистанційного навчання. Особливості технологій дистанційного навчання. Використання комп'ютерних телекомунікацій у вищій освіті. Принципи дистанційної освіти. Проектування і реалізація навчання в мережі Інтернет і Інтранет. Заперечення можливості повного переходу на технології дистанційного навчання.

Основні види технологій професійного навчання. Вимоги до створення педагогом власної концепції проектування дидактичної системи. Теорії покладені в основу проектування сучасних технологій професійного розвитку майбутнього вчителя початкової школи. Сутність та особливості професійного навчання. Професійне навчання як форма безперервного професійного зростання та вдосконалення. Фронтальні, групові та індивідуальні технології професійного навчання. Особливості та форми реалізації технологій професійного навчання: фокус-групи, методичний бенефіс, наукова конференція, психолого-педагогічний семінар, дискусія, методичний міст, дебати, методичний діалог, заняття-панорама, методична сесія, методичний аукціон, методичний ринг, методична панорама, методична олімпіада-конкурс, рольова гра, обмін досвідом, групова консультація, методичний тиждень, методична оперативка. Методологічні засади моніторингу. Основні порівняльні характеристики понять «Моніторинг» та «Контроль». Види моніторингу: зовнішній та внутрішній. Групи компонентів, властивості і характеристики для оцінювання якості освітнього процесу. Етапи проведення моніторингового дослідження. Педагогічна теорія як основа проектування технологій. Концепція її роль у формуванні та розробці технології навчання. Суть основних понять: «проектування», «система», «дидактична система», «технологія навчання» та її види. Теорія поетапного формування розумових дій (П. Я. Гальперін, Н. Ф.Тализіна, І. І. Ільєсов та

ін.). Асоціативно-рефлекторна теорія навчання (С. Л. Рубінштейн, Н. А. Менчинська, Д. Н. Богоявленський, Ю. А. Самарін, Е. Н. Кабанова-Меллер). Теорія змістового узагальнення (Д. Б. Ельконін, В. В. Давидов, «харківська психологічна школа»). Біхевіористська теорія привчання (Е. Торндайк, Д. Уотсон, Б. Скінер). Гештальт-теорія засвоєння (М. Вертхеймер, Г. Мюллер, В. Келер). Сугестопедія (Георгій Лозанов, Степан Пальчевський).

Рекомендована література

Основна:

1. Сучасні педагогічні технології в освіті [Текст] : зб. наук. - метод. праць / Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут": за ред.: О. Г. Романовського, Ю. І. Панфілова. – Х. : НТУ ХПІ, 2012. – 224 с.
2. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька, Л. Є. Січаєва, Я. В. Цехмістер та ін./ За ред. С. О. Сисоєвої. – К.: ВППОЛ, 2001. – 502 с.
3. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька, Л. Є. Січаєва, Я. В. Цехмістер та ін./ За ред. С. О. Сисоєвої. – К.: ВППОЛ, 2001. – 502 с.
4. Закон України “Про вищу освіту” Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
5. Закон України “Про загальну середню освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>. Допоміжна:
6. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33– 36.
7. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.
8. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uapravo.net/data/base28/ukr28703/htm>.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.
10. 11. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
11. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід: монографія // за заг. ред. Г.В.Беленької, О.А.Половіної. – Умань:ВПЦ «Візаві», 2015.– 208 с.
12. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: Монографія: У 2-х ч. – Частина перша. – Концепції, проектування, технології створення / К. Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2009. – С.115–128.

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену

«Теоретичні основи викладання методик початкової освіти»

Загальні основи викладання методик початкової освіти

Загальні основи викладання методик початкової освіти. «Теоретичні основи викладання методик початкової освіти» як наука і навчальний предмет, її зв'язок з іншими науками. Методологія і методи педагогічних досліджень. Фактори, що виявляють вплив на розвиток особистості. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості.

Викладання методик початкової освіти, як теорія навчання й освіти

Загальне поняття про методику початкової освіти. Предмет і завдання методики початкової освіти. Процес навчання як цілісна система. Закони, закономірності, принципи навчання. Зміст загальної освіти. Загальні методи навчання. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів у процесі навчання методик початкової освіти. Методи контролю і самоконтролю в навчанні методик початкової освіти. Проблема оптимального вибору методів навчання методики початкової

освіти. Форми організації навчального процесу в школі і ЗВО. Перевірка і оцінка результатів навчання.

Концепція Нової української школи

Огляд концепції Нової української школи. Мета, і головні компоненти концепції Нової української школи. Сучасне освітнє середовище. Ключові компетентності Нової української школи. Нова структура повної загальної середньої освіти. Рівний доступ. Педагогіка партнерства. Особливості організації освітнього процесу. Державний стандарт початкової загальної освіти.

Особливості організації освітнього середовища

Роль учителя у формуванні психологічно безпечного середовища. Формування спільних цінностей. Розвиток відповідальності. Участь дітей в організації освітнього середовища. Розмаїття та соціальна інклюзія. Мета і цілі оцінювання у сучасній школі. Технологія портфоліо. Залучення батьків до освітнього партнерства. Технологія співпраці.

Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі.

Наукові основи методики навчання мовно-літературної освітньої галузі та її місце серед інших наук.

Предмет і завдання курсу методики навчання освітньої галузі « Мова і література». Зв'язок її з іншими науками. Методи наукового дослідження в методиці навчання освітньої галузі « Мова і література» як науці.

Мета освітньої галузі: «Компетентнісний потенціал». Ключові компетенції учнів. Складові компетентності. Складання орієнтовного календарно-тематичного планування.

Основні методи, прийоми та види робіт з навчання грамоти Основні методи, прийоми та види робіт з навчання грамоти. Лінгвістичні і психологічні основи методики навчання грамоти. Психофізіологічна характеристика процесів читання та письма. Педагогічні вимоги до процесу навчання грамоти з урахуванням вікових особливостей. Історико-критичний огляд методів навчання грамоти. Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Три періоди навчання грамоти, їх етапи, основні завдання кожного з них. Добукварний, букварний, післябукварний періоди навчання грамоти. Основні навчально-виховні завдання кожного 5 періоду. Методика розвитку усного мовлення і мислення учнів. Методика опрацювання матеріалу сторінок «Букваря». Навчання письма під час букварного періоду навчання грамоти. Структура і методика уроків читання та письма в період навчання грамоти. Організація та завдання позакласного читання в період навчання грамоти.

Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі. Теоретико-методичні засади літературного читання. Структура програми. Мета і завдання літературного читання. Принципи визначення змісту літературного читання. Сутність тематично-жанрового, естетичного, літературознавчого, комунікативно – літературного принципів впорядкування змісту. Змістові лінії програми. Особливості нової програми «Літературне читання». Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів. Основні поняття теми: літературне читання, читацька діяльність, читацька компетентність, змістові лінії. Види і форми читання, специфіка їх застосування, співвідношення на уроці. Способи читання та умови успішного формування способів читання. Навичка читання. Якості повноцінного читання учнів, їхня взаємозумовленість.

Диференційоване навчання на уроках літературного читання. Завдання уроків літературного читання. Основні етапи процесу роботи над художнім твором. Урок як основна форма навчально-виховного процесу з літературного читання. Основні вимоги до сучасного уроку літературного читання. Типи уроків класного читання у початковій школі. Завдання уроків літературного читання: пізнавально-інформаційні, навчальні, розвивальні, виховні. Психологічні особливості сприймання художнього твору. Закон тріступневого сприймання художнього твору – від загального до конкретного і до нового узагальнення: «первинний синтез», «аналіз», «вторинний синтез».

Методика роботи над художніми оповіданнями. Позакласне читання як розділ навчання читання. Завдання і організація позакласного читання в початковій школі. Форми керівництва позакласним читанням учнів початкової школи. Етапи формування читацької самостійності школярів, їх особливості. Структура і методика уроків позакласного читання на кожному з цих етапів

Методика навчання математичної освітньої галузі

Методика навчання математичної освітньої галузі. Предмет, мета і завдання «Методики навчання освітньої галузі «Математика». Становлення методики навчання математики у початковій школі. Зв'язок «Методики навчання освітньої галузі «Математика» з іншими науками. Методи наукового дослідження, застосовувані в розробці «Методики навчання освітньої галузі «Математика»

Організація навчання математики в початковій школі. Характеристика освітньої галузі «Математика» Державного стандарту початкової освіти. Початковий курс математики як навчальний предмет, його зміст. Психолого-педагогічні основи викладання математики в початковій школі. Характеристика сучасних методів навчання математики.

Форми та засоби навчання математики у початковій школі. Сучасний урок математики у початковій школі, вимоги до нього. Підготовка вчителя до уроку. Система контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. Позаурочна та позакласна робота з математики. Засоби навчання математики. Використання малих фольклорних та літературних жанрів у вивченні початкового курсу математики

Загальні поняття про цілі невід'ємні числа. Дочисловий період. Методика вивчення нумерації чисел та арифметичних дій в 6 концентрі «Десяток», «Сотня» «Тисяча» «Багатоцифрові числа», множення та ділення. Завдання дочислового періоду вивчення математики. Методика вивчення окремих питань підготовчого періоду. Методика вивчення нумерації чисел та арифметичних дій в концентрі «Десяток». Загальні питання методики вивчення нумерації чисел. Методика вивчення нумерації чисел та арифметичних дій в концентрі «Сотня». Формування поняття про десяток як складену лічильну одиницю. Методика навчання нумерації чисел 11– 20. Методика навчання нумерації чисел від 21 до 100. Методика вивчення нумерації чисел та арифметичних дій в концентрі «Тисяча». Поняття про основну лічильну одиницю «сотня» та утворення розряду сотень. Методика вивчення нумерації чисел та арифметичних дій в концентрі «Багатоцифрові числа». Поняття про основну лічильну одиницю «тисяча» та утворення розряду тисяч. Методика навчання молодших школярів арифметичних дій множення та ділення, формування у них обчислювальних умінь і навичок.

Загальні питання методики навчання розв'язування задач. Методика навчання розв'язування простих і складних арифметичних задач. Роль і місце задач в початковому курсі математики. Функції текстових задач. Складові процесу розв'язування задач. Культура запису розв'язування задач. Поняття простих задач. Види простих задач. Формування навичок розв'язувати прості задачі. Методика навчання розв'язування складених арифметичних задач. Поняття складених задач. Види складених задач і процес їх розв'язування. Особливості роботи над складеними типовими задачами. Розвиток умінь учнів розв'язувати складені задачі.

Методика навчання природничої, громадянської та історичної, соціальної і здоров'язбережувальної освітніх галузей в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Завдання і зміст освітньої галузі. Мета і завдання природничої освітньої галузі. Особливості змістового забезпечення освітньої галузі. Загальна характеристика інтегрованого навчального курсу «Я досліджую світ». Принципи відбору змісту і побудови шкільного курсу.

Мета формування і розвитку природничих понять. Характеристика природничих понять. Методика формування природничих понять у молодших школярів. Розвиток природничих понять. Прийоми перевірки засвоєння понять.

Матеріальна база, методи і прийоми навчання інтегрованого навчального курсу «Я досліджую світ». Клас-кабінет. Куточок живої природи. Географічний майданчик. Навчально-дослідна ділянка. Метод як педагогічна категорія. Класифікація методів і прийомів навчання

природознавства. Словесні методи навчання. Наочні методи навчання природознавства. Практичні методи навчання. Вибір оптимальних методів і прийомів навчання.

Методика навчання мистецької освітньої галузі.

Зміст мистецької освіти в початковій школі. Варіативність сучасних концепцій вивчення мистецтва для 1-4 класів початкової школи України. Роль курсу в професійному становленні майбутнього вчителя початкової школи. Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті.

Концептуальні основи інтегрованого курсу «Мистецтво» у початковій школі. Предметно-інтегративний підхід до мистецької освіти в початковій школі. Функції і принципи загальної мистецької освіти. Мета і завдання. Базові компетентності. Зміст і структура програми «Мистецтво». Мистецький тезаурус як фактор інтеграції.

Загальні організаційно-методичні підходи до навчання мистецтва в контексті художньої дидактики. Технологія проєктивного моделювання уроків. Типи, жанри і структура уроків. Художньо-педагогічна драматургія. Єдність видів діяльності учнів на уроках мистецтва. Взаємоузгодження домінантних змістових ліній. Інтегрування синтетичних мистецтв. Інтегративні технології на уроках мистецтва. Ігрові технології на уроках мистецтва. Використання методу проєктів на уроках мистецтва. Використання сучасних технічних засобів навчання на уроках мистецтва.

Рекомендована література

Основна:

1. Байбара Т. Н. Методика навчання природознавства в початкових класах. Навчальний посібник. К. Веселка, 1998. 334 с
2. Біда О. А. Природознавство і сільськогосподарська праця: Методика викладання: навч. посібник для студентів пед. ф-тів вищих навч. закладів та класоводів. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2000. 400 с.
3. Богданович М. В. Методика вивчення нумерації і арифметичних дій в початковій школі. Навчальний посібник. К. : Вища школа, 1991. 208 с.
4. Богданович М. В. Методика навчання учнів розв'язувати текстові задачі. –3-тє вид. К. : Вища школа, 1990. 181 с.
5. Богданович М. В. Натуральні числа. Нумерація чисел. Початковашкола. 2004. № 2. С.25-28.
6. Богданович М. В., Будна М. О., Лищенко Г. П. Урок математики в початковій школі: навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. 208 с.
7. Богданович М. В., Козак М. В., Король Я. А. Методика викладання математики в початкових класах: навч. посіб. [3-є вид., перероб. і доп.]. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. 336 с.
8. Богданович М. В., Козак М. В., Король Я. А. Методика викладання математики в початкових класах: навч. посіб. [3-є вид., перероб. і доп.]. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. 336 с.
9. Коваль Л. В., Скворцова С. О. Методика навчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [2-ге вид., допов. і переробл.]. Харків : ЧП «Принт-Лідер», 2016. 414 с.
10. Комар О. А. Теорія і практика застосування інтерактивної технології на уроках математики: Навчально-методичний посібник. Умань : ПП Жовтий, 2016. 75с.
11. Король Я. А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 136 с.
12. Кукалець М. В. Методика викладання природознавства у початковій школі: Навчально-методичний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання студентів спеціальності «Початкова освіта»: навч. посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2011. 223 с.
13. Методика викладання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник / За ред. М.С.Вашуленка. - К: Література ЛТД, 2014. 364 с.

14. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»: навчально-методичний посібник. Автор та укладач Т. Я. Грітченко. Умань: ВПЦ «Візаві», 2016. 291 с.
15. Онопрієнко О. В. Предметна математична компетентність як дидактична категорія. Початкова школа. 2017. № 11. С.47 – 49.
16. Скворцова С. О. Методична система навчання розв'язування сюжетних задач учнів початкових класів: Монографія. Одеса : Астропринт, 2017. 696 с.

Інформаційні ресурси:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ столітті) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33– 36.
3. Закон України “Про вищу освіту” // Голос України. – 2002. – 5 березня.
4. Закон України “Про вищу освіту” Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
5. Закон України “Про дошкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
6. Закон України “Про загальну середню освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
7. Закон України “Про освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 21, від 21 травня.
8. Закон України “Про освіту” // Голос України. – 1996. – 25 квітня.
9. Закон України “Про позашкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
10. Закон України “Про професійно-технічну освіту” // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
11. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.
12. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uapravo.net/data/base28/ukr28703/htm>.
13. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену «Психолого-педагогічна терапія»

Вступ до психолого-педагогічної терапії

Теоретико-методологічні основи психотерапії. Види психологічної допомоги: психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування, психотерапія. Психолого-педагогічне консультування. Особливості психолого-педагогічної допомоги у закладах освіти

Основні напрями психолого-педагогічної терапії

Психодинамічний напрям психолого-педагогічної терапії. Гуманістичний, поведінковий, когнітивний напрями психолого-педагогічної терапії. Інші напрями психотерапії (сугестивна психотерапія; тілесно-орієнтована психотерапія; позитивна психотерапія; нейролінгвістичне програмування; психодрама)

Рекомендована література

1. М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна. Основи психотерапії: Навчальний посібник. –/М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна/ К.: Луцьк Вежа-Друк 2017. – 134 с.
2. Хомич Г.О. Основи психологічного консультування: Навч. посібник. – /Хомич Г.О./ К.: МАУП, 2004. -142 с.
3. Мартинюк І.А. Психолого-педагогічна терапія: Методичний посібник / І.А.Мартинюк./ – К.: НАУ, 2017.
4. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. /Бондаренко О.Ф. / – Х.: Фоліо, 2006. -169с.
5. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. /Васьківська С.В./ – К.: Четверта хвиля, 2014. -234с.
6. Коняєва А.П. Етичний кодекс товариства психологів України. /Коняєва А.П., Лисенко В.П., Титова Т.М., Фурман А.В. / – Київ-Донецьк, 2003. -178с.

7. Фурман А.В. Практична психологія у соціальній роботі: Нав.-метод. посібник. /Фурман А.В. / – Т.: ІЕСО, 2004.
8. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015.
9. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посібник] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда та ін./ За заг. ред. Л.І. Даниленко. – К.: 2007.
10. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007. -159с.
11. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина І – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. -321с.
12. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки : методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М. Біла ... Г. П. Лазос ; за ред. З. Г. Кісарчук. – К. :2015. -248с.
<http://lib.iitta.gov.ua/705405/1/%D0%904%20%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%202015.pdf>
13. Практикум з арт-терапії : шкатулка майстра : науковометод. посіб. / Олена Тараріна ; пер. з рос. Т. Щегельської. — К. : АСТАМІР-В, 2018. -347с.
file:///C:/Users/BS/Desktop/Em%C5%91ke%20tant%C3%A1rgyi%202019%2020/praktika_z_artterapii_shkatulka_maystera.pdf
14. Психолого-педагогічна робота у загальноосвітніх навчальних закладах з профілактики насильства над дітьми: Метод. посіб. / Автори-упоряд.: Вовчок Т.В., Степура Н.П., Даниленко І.С. та ін.; За заг. ред. Т.П. Цюман. – К.: ВПЦ «Експ-рес»– 2009.
https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/training_modul_abuse_prevention_school.pdf

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену «Основи психологічного консультування»

Методолого-теоретичні аспекти психологічного консультування.

Методолого-теоретичні аспекти предмету. Методологічні основи психологічної практики. «Філософія практики» Л.С. Виготського. Розподіл між практичною психологією та психологічною практикою. Психологічна теорія і практика. Академічна і психотехнічна теорія. Об'єднання позицій психолога-практика та психолога-дослідника у психотехнічній парадигмі психології. Класифікація форм психологічної практики від маніпулювання до майевтики. Сутність і специфіка консультативної роботи психолога. Порівняльний аналіз різних допомагаючих професій. Визначення психотерапевтичного досвіду як сутності будь-якої терапії. Основні суттєві та процедурні відмінності психологічного консультування від психотерапії і психокорекції. Характер психологічної проблематики і області використання консультування. Введення поняття діалогу як методологічної підстави психологічної практики. Проблема внутрішнього діалогізму особистості. Принцип діалогічності свідомості як основа розробки психотехнічного методу дослідження і консультування особистості. Психологічне консультування в культурному контексті психологічної допомоги. Консультування в соціокультурному контексті психологічної допомоги: визначення, традиції, психологічна допомога як соціальний інститут, проблематика. Витоки допомагаючої діяльності. Відмінність психологічної допомоги від інших форм допомагаючої діяльності. Характер і вміст проблем, що вимагають психологічної допомоги. Історичне коріння психотерапевтичної культури: шаманські практики, містичні вчення, карнавал, релігійні вчення, гіпноз. Цілі, завдання і форми психологічного консультування. Основні принципи консультування. Перспективні цілі і завдання: адаптації, розвитку особи і становлення

життєвого путі особистості. Короткострокові цілі і завдання консультування. Види і форми проведення консультативної сесії.

Практичні аспекти психологічного консультування

Консультативний процес. Структура терапевтичної ситуації: клієнт – консультант – проблема. Уявлення про людину в різних терапевтичних підходах. Скарга, запит, проблема. Види проблем: центральна, проблема-прикриття, глибинна. Динаміка і структура консультативного процесу: етапи і стадії консультування. Загальна характеристика динаміки консультативного процесу. Чотири етапи в роботі консультанта: зміст і цілі кожного з етапів; характер емоційного реагування клієнта на кожному з них. Етапи терапевтичного процесу по К. Роджерсу. Терапевтичний потенціал клієнта. Типи мотивації клієнта. Бесіда як основний метод роботи консультанта. Визначення і характеристика бесіди як методу роботи практикуючого психолога. Аналіз ситуації проведення бесіди. Типи бесід. Стадії ведення консультативної бесіди. Первинна зустріч. Тривога консультанта. Знайомство з клієнтом. Спостереження за клієнтом: стоп-сигнали. Терапевтичний клімат. Довіра в стосунках з клієнтом. Встановлення і підтримка контакту. Емпатія, прийняття і конгруентність. Відмова від консультування і його причини. Проблема введення обмежень часу, відповідальності, проявів агресії, прихильності для клієнта. Навики консультанта. Базові (слухання) і складні (дії). Процедури, техніка і методи роботи. Завершальна стадія консультування.

Консультант – особистість і професіонал. Особистість консультанта. Роль і місце консультанта в ситуації консультування. Вплив особистості і цінностей консультанта на його професійну діяльність. Вимоги до особистості психолога-консультанта. Типові помилки консультанта. Професія – консультант. Вплив професії на особистість. Синдром «вигорання» (Burnout): причини і профілактика. Професійна деформація консультанта. Психологічне консультування як професія. Професійна етика. Чинники, що впливають на вибір професії консультанта.

Спеціальні області в практиці консультування. Особливості консультування: дітей і підлітків. Вікова психологія - основа консультування дітей і підлітків. Проблематика нормального дитинства. Психологічні труднощі дошкільника, молодшого школяра, підлітка. Комплексне психологічне обстеження дитяти: етапи, правила, тести і клінічні методи, історія розвитку дитяти. Особливості консультування: групового і сімейного. Переваги і обмеження групового консультування. Динаміка групового процесу. Сімейне консультування як окремий випадок групового консультування. Види сімейного консультування: подружнє і консультування по питаннях дитячо-батьківських стосунків. Основні методи групового і сімейного консультування. Деякі спеціальні проблеми психологічного консультування. Особливості роботи з невмотивованими клієнтами. Консультування залежності при алкоголізмі. Клієнти з депресією і суїцидальними намірами. Кризове консультування. Особливості короткострокового консультування. Основні теоретичні напрямки в консультуванні. Карта психотерапевтичного світу. Взаємовідношення різних теоретичних шкіл і практичних напрямів в психотерапії і консультуванні: генеалогічне древо. Психоаналітичний напрям. Виникнення психоаналізу. Основні ідеї, поняття і методи, що використовуються в психоаналізі. Сучасний стан психоаналітичного напрямку. Гуманістичний і поведінковий напрями. Виникнення поведінкової терапії і консультування. Основні ідеї, поняття і методи, вживані в поведінковому консультуванні. Виникнення гуманістичного напрямку в практичній психології: «третя сила». Основні ідеї, поняття і методи гуманістичної психології. Сучасний стан напрямів. Традиції і перспективи у вітчизняному психологічному консультуванні.

Рекомендована література

Нормативно-правова база:

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), зі змінами 2019 р. Про вищу освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про вищу освіту» Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
4. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
5. Закон України «Про освіту» (2017 р.), зі змінами 2019 р. «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
7. Закон України «Про професійно-технічну освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
8. Концепція «Нова українська школа» (2016 р.) /Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерствоосвіти і науки України. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.)
9. Концепція Нової української школи <https://www.kmu.gov.ua/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed>)
10. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018 р.) / Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>)

Основна :

1. Булах І.С., Кузменко В.У., Помиткін Е.О., Консультативна психологія: підручник Вінніца, 2016, ТОВ «Нілан-ЛТД» - 349с.
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посібник для студ. ст. курсів психол. фак. та від-нь ун-тів. – Харків: Фоліо, 2016. –234с.
3. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюдженталь. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
4. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: [навчальний посібник] / Світлана Васьківська. – К.: Четверта хвиля, 2014. – 256 с.
5. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ столітті) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33–36.
6. Державний стандарт початкової освіти (2018 р.) / Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-rochatkovoyi-osviti>. та ін.
7. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика. / [С.У.Гончаренко, Н.Г.Ничкало, В.Л.Петренко та ін.]; За ред. Н.Г.Ничкало; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. – Хмельницький, 2002. – 334 с.
8. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
9. Максименко С. Д. Общая психология / С. Д. Максименко К. : Ваклер, 2010. – 528 с.
10. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
11. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // Психолог. – 2013. – Груд. (№ 46). – С. 14–17.

12. Основы консультативной психологии : конспект лекций для студентов 3 курса фак. «Соц. менеджмент» / Нар. укр. акад., [каф. общей и прикладной психологии ; авт.-сост. И. В. Головнева]. – Харьков : Изд-во НУА, 2013. – 244 с.
13. Хомич Г.О. Основы психологічного консультування: [навч. посібник] / Г. О. Хомич, Р. М. Ткач - К.: МАУП, 2014. - 152 с.
14. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: [навч. посібник] / Іван Миколайович Цимбалюк. – К.: ВД «Професіонал», 2015. – 656 с.
15. Якунин В.А. Социально-психологический статус и его прогнозирующее значение в учебной и профессиональной деятельности./ Педагогические аспекты социальной психологии. – Минск, 2008. – 174 с.

Допоміжна:

1. Ващенко І.В., Антонова О.Г. Конфлікт. Посттравматичний стрес: шляхи їх подолання. Навч. посіб. / І.В. Ващенко, О.Г. Антонова - К.: Знання, 2008. – 289 с.

Інформаційний ресурс:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.
2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену «Експериментальна психологія»

Вступ до експериментальної психології. Експериментальна психологія як наука. Сучасні дослідження експериментальної психології. Історія експериментальної психології.

Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження.

Метод спостереження в психології. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування. Історія використання методу спостереження в психології.

Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології. Тестування в психологічних дослідженнях.

Експеримент як метод психологічного дослідження. Процедура й основні характеристики експериментального дослідження.

Експеримент у системі методів наукового дослідження. Види експериментальних досліджень.

Поняття валідності та надійності експериментального дослідження. Змінні в психології. Вимір змінних.

Планування експериментального дослідження. Експериментальні плани. Організація та проведення експериментального дослідження. Процедурні аспекти експерименту.

Методи математичної статистики в експериментальній психології. Інтерпретація результатів експерименту.

Рекомендована література

1. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2016. – 120с.
2. Галян. О.І. , Галян І. М.. Експериментальна психологія: Навчальний посібник.- Київ «Академвидав» 2012.- 402 с. https://library.udpu.edu.ua/library_files/439914.pdf
3. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
5. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. М. Експериментальна психологія. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2014. — 360 с. <https://westudents.com.ua/knigi/500-eksperimentalna-psihologiya-maksimenko-sd.html>
6. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник. — Житомир, 2015. — 94 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk727362.pdf>

7. Заток С. Психологія мотивації та емоцій. — Луцьк, 2017. -231с.
8. Гірняк Г.С. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Г. С. Гірняк. – Тернопіль: ВПЦ Економічна думка, 2018. – 60 с.
9. Гічан І. С., Гічан. О. І. Експериментальна психологія: практикум / І. С. Гічан, О. І. Гічан. – К.: [б.в.], 2014. – 180 с
10. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. – К.: Київський університет, 2017. – 286 с.
11. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). Навч. посібник / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: МАУП, 2016. – 128 с.
12. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія та соціальна робота. – № 3. – 2016. – С.18-23.
13. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: навчально-методичний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2017. – 204 с.
14. Левенець А. Є. Експериментальна психологія: Навчально-методичний комплекс / А. Є. Левенець. – К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 52 с.
http://ikvsu.kvs.gov.ua/sites/default/files/imce/navchalnometodichniy_kompleks_z_eksperimentalnoyi_psihologiyi.pdf
15. Роменець В. А. Історія психології ХХ століття / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К. : Либідь, 2008. – 894 с.

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену

«Основи психодіагностики та психокорекції»

Вступ до психодіагностики. Теоретичні основи психодіагностики.

Поняття про психодіагностику. Історія виникнення та розвитку психодіагностики

Психометричні основи психодіагностики. Характеристика психодіагностичного процесу.

Проективні методи.

Психодіагностика особистості

Психодіагностика міжособистісних взаємовідносин

Теоретичні основи групової психокорекції

Психологічна корекція як галузь психологічних знань

Психодинамічні напрямки психокорекційної практики

Когнітивний напрямок психокорекційної групової роботи

Форми групової психокорекційної роботи

Методи групової психокорекційної роботи

Особливості корекції пізнавальної та емоційно-вольової сфери особистості.

Корекція особистісних проблем і поведінки людини на різних вікових етапах розвитку.

Основи організації і проведення корекції відчуттів

Психокорекційна робота з дітьми і дорослими людьми

Тренінги особистісного зростання та креативності

Рекомендована література

Базова:

1. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики: Навч. посібник. –К.: «Слово», 2017. -167с.
2. Баранова Н. Психокорекція агресивності та конфліктності у підлітків / Н.Баранова // Психолог. – 2015. - №36. – С.17-20.
3. Бітянова М.Р. Психолог у школі: зміст діяльності і технології / М.Р. Бітянова. – К.: Главник, 2017. 164с.

4. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-терапевтичних технологій.: Шк.Світ, 2007. – 159с.
6. Гурчак В. Психокорекційна робота: казкотерапія / В.Гурчак // Директор школи. – 2008. - №47. С.23-27.
7. Галян І.М. Психодіагностика: Навч. посіб. –К.: Академвидав, 2017. – 148с.
8. Емоційне вигорання: [діагностика і корекція] / упоряд.: В. Дудяк. – К.: Главник, 2017. – 128с.
9. Корекційні заняття з молодшими підлітками: [«Емоційний світ дитини» (Програма для учнів 5-6 класів); Подолання шкільної тривожності п'ятикласників] // Заняття психолога з підлітками. – К., 2016. – 120с.
10. Корекційні заняття з розвитку психічних процесів у дітей 4-6 років: [діагностика і корекція пам'яті, уваги, мислення] / упоряд. Т.Г.Червонна. – К.: Шк. світ, 2018. – 128 с
11. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції / С.Б.Кузікова. – Суми: Університетська книга, 2018. – 126с.
12. Психологічні тренінги в школі / упоряд. Т.Шаповал. – К.: Шк. світ, 2016. – 231с.
- 14.Психологія суїциду : посібник ; за ред. В. П. Москальця. – К. : Академвидав, 2014. – 238с.
15. Терлецька Л. Психокорекція засобами малюнку / Л. Терлецька. – К.: Главник, 2017. – 231с.
16. Яценко, Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика : навч. посібник. - К. : Вища шк., 2016. 452с.
17. Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції / Т.С. Яценко. – К.: Либідь, 2006. – 320с.

Інформаційні ресурси:

Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Психологічний сайт. <https://wiki.cuspu.edu.ua>

Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.libr.rv.ua/>

Рівненська централізована бібліотечна система / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>

Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php

Психологічний сайт. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psychology.net.ru/>

Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psy.ft.inc.ru/index.shtml>

Психологічний сайт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://psy.com.ru>

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.

Складова частина комплексного кваліфікаційного екзамену

«Практикум з групової психокорекції»

Теоретичні основи групової психокорекції

Психологічна корекція як галузь психологічних знань. Поняття психологічної допомоги. Види психологічної допомоги: психодіагностика, психокорекція, психотерапія, психологічне консультування, профорієнтація. Їх схожість і відмінність. Психокорекція як вид діяльності практичного психолога. Сутність поняття психологічна корекція. Основні задачі групової психокорекційної роботи. Основна складова групової психокорекції. Принципи психокорекційної роботи. Форми психокорекції. Етапи психокорекційної роботи. Передумови проведення психокорекційної практики. Особистісні деструкції. Психологічні захисти. Процесуальна діагностика в процесі психокорекційної практики. Історичні етапи розвитку психокорекційної роботи. Етапи становлення психокорекційної практики. Феномен «тваринного магнетизму». Поняття «групова свідомість». Лікувальна педагогіка.

Психодинамічні напрямки психокорекційної практики. «Психодинаміка» як основа динамічними аспектами психіки людини. Умови проведення дитячого психоаналізу. Основні техніки психоаналізу. Процедури психоаналітичної корекції. Аналітична психокорекція А.Адлера. Клієнт-центрована терапія К.Роджерса. Клієнт-центрована терапія як недирективний підхід психокорекційної діяльності психолога. Тенденція до самоактуалізації. Логотерапія В.Франкла. Мета корекції. Позиція психолога. Вимоги і очікування клієнта. Техніки. Екзистенціальний напрямок психокорекції. Основні посилення екзистенційного напрямку психокорекції. Поняття і положення екзистенційного напрямку. Мета корекції. Позиція психолога. Вимоги і очікування клієнта. Техніки. Поведінковий напрямок психокорекції. Теорія оперантного навчання Б.Скіннера. Теорія когнітивного навчання. Теорія умовних рефлексів І.Павлова. мультимодальне програмування та мультимодальна поведінкова корекція. Мета корекції. Позиція психолога. Вимоги і очікування клієнта. Техніки.

Когнітивний напрямок психокорекційної групової роботи. Особливості когнітивної психокорекції. Напрями когнітивної психокорекції. Основні поняття когнітивної психокорекції. Етапи роботи з клієнтом. Мета когнітивної психокорекції. Техніки когнітивної психокорекції. Раціонально-емотивна терапія (РЕТ). Основні положення РЕТ А.Елліса. «Кодекс невротика». Етапи раціонально-емотивної терапії. Позиція психолога під час проведення РЕТ. Вимоги і очікування від клієнта. Когнітивний підхід А.Бека. Головна ідея когнітивної психокорекції А.Бека. когнітивні викривлення. Етапи когнітивної психокорекційної роботи. Класифікація поведінкових правил. Мета когнітивної психокорекції. Завдання психолога. Вимоги і очікування від клієнта. Техніки. Реальнісна терапія У.Гласера. Транзактний аналіз. Психологічна гра. Трансакції. Життєвий сценарій. Психологічна позиція та основна життєва установка. Мета корекції. Позиція психолога. Вимоги і очікування клієнта. Техніки. Гештальттерапія Ф.Перлза. Зони свідомості. Механізми порушення саморегуляції. Рівні неврозу. Мета корекції. Позиція психолога. Вимоги і очікування клієнта. Техніки.

Форми групової психокорекційної роботи. Психологічні особливості індивідуальної психокорекційної роботи. Основні стадії індивідуальної психологічної корекції. Методи індивідуального психокорекційного впливу. Можливі результати корекційної роботи. Групова психокорекція та її специфіка. Особливості комплектування групи. Групова динаміка. Критерії продуктивної роботи психотерапевтичної групи. Психологічні особливості психокорекційної групи. Психологія психокорекційної групи. Груповий процес (фази розвитку групи). Ознаки, характерні для психокорекційних груп. Основні механізми корекційного впливу. Фактори, що впливають на ефективність психокорекційної роботи. Особливості складання психокорекційних програм. Моделі корекції: загальна, типова, індивідуальна. Види корекційних програм. Принципи побудови корекційних програм. Основні вимоги до складання психокорекційної програми. Ігротерапія. Основні положення і поняття ігротерапії. Характерні особливості гри. Структура та зміст гри. Загальні показання щодо проведення ігротерапії. Механізми корекційного впливу. Функції психолога. Принципи здійснення ігротерапії. Види і форми ігротерапії. Мета ігротерапії. Стадії процесу ігротерапії. Критерії ефективності ігротерапії. Функції гри. Індивідуальна і групова ігротерапія. Ігрова кімната та її оснащення. Вимоги до психолога-ігротерапевта. Арт-терапія. Мета арт-терапії. Механізми психолого-корекційного впливу арт-терапії. Форми арт-терапії. Варіанти використання методу арт-терапії. Основні напрямки арт-терапії. Стадії процесу арт-терапії. Критерії ефективності арт-терапії. Функції арт-терапії. Музикотерапія. Основні школи музикотерапії. Перцептивна вокалізація. Напрями корекційної дії музикотерапії. Психологічні механізми корекційного впливу музикотерапії. Активна та пасивна музикотерапія. Стадії процесу музикотерапії. Критерії ефективності музикотерапії. Функції музикотерапії. Танцювальна терапія. Основні завдання танцювальної терапії. Етапи проведення танцювальної терапії. Ключові параметри танцювальної терапії. Критерії ефективності танцювальної терапії. Функції танцювальної терапії. Бібліотерапія. Етапи

бібліотерапії. Система читання. Принципи бібліотерапії. Основні впливи літературних жанрів на психіку людини. Стадії процесу бібліотерапії. Критерії ефективності бібліотерапії. Функції бібліотерапії. Казкотерапія. Функції казкотерапії. Етапи проведення казкотерапії. Можливості роботи з казкою. Особливості використання казкотерапії. Основні прийоми роботи з казкою. Критерії ефективності проведення казкотерапії. Лялькотерапія. Форми проведення лялькотерапії. Основні етапи процесу лялькотерапії. Види ляльок. Корекційний зміст проведення лялькотерапії. Типи водіння ляльок. Критерії ефективності проведення лялькотерапії. Вимоги до спеціаліста. Вимоги до клієнта. Психогімнастика. Завдання психогімнастики. Основні частини психогімнастики. Різновиди психогімнастичних вправ. Пантоміміка як частина психогімнастики. Тематика пантомімічних вправ. Основні фази психогімнастики. Показання для застосування метода. Вимоги до спеціаліста. Вимоги до клієнта.

Методи групової психокорекційної роботи. Методи систематичної десенсибілізації. Теорія реципкорного гальмування. М'язова релаксація. Показання для застосування метода систематичної десенсибілізації. Етапи процедури систематичної десенсибілізації. Типи систематичної десенсибілізації. Методика емотивної уяви. Вимоги до спеціаліста. Вимоги до клієнта. Імерсійні методи. Метод повені. Умови ефективності застосування даного методу. Метод імплузії. Умови ефективності застосування даного методу. Етапи проведення методу імплузії. Метод парадоксальної інтенції. Умови ефективності застосування даного методу. Методи біологічного зворотнього зв'язку. Типи біологічного зворотнього зв'язку. Умови ефективності застосування даного методу. Етапи та процедура проведення даного методу. «Жетонний» метод. Основні компоненти «жетонної» програми. Умови щодо використання цих програм. Умови ефективності застосування даного методу. Етапи та процедура проведення даного методу. Імаго-метод. Мета, завдання імаго-метода. Етапи проведення методу. Метод Морита. Психологічні особливості застосування даного методу. Принципи Морита-терапії. Етапи проведення корекційної програми. Умови ефективності застосування даного методу. Етапи та процедура проведення даного методу. Метод холдингу. Завдання психолога під час проведення даного методу. Правила використання даного методу. Психодрама. Мета психодрами. Показання щодо використання психодрами. Завдання психодрами. Процедура проведення психодрами. Форми психодрами. Види психодрами. Тривалість психодрами. Основні компоненти психодрами. Основні фази психодрами. Методики психодрами. Завдання психолога під час проведення даного методу. Умови ефективності застосування даного методу. Релаксація як метод психокорекції. Історія створення прогресивної м'язової релаксації. Показання до застосування. Види релаксації. Процедури релаксації. Підготовка до проведення релаксації. Етапи роботи з кожною групою м'язів. Групи м'язів і вказівки по створенню напруги. Технологія проведення релаксації. Метод групової дискусії. Основні дискусійні вміння. Фази дискусії. Форми організації дискусії. Компоненти дискусії. Методичні уміння проведення дискусії. Види групової дискусії. Типові завдання дискусії. Дискусії з прихованими ролями. Дискусія як аналіз конкретних ситуацій. Способи аналізу конкретних ситуацій. Завдання психолога під час проведення даного методу. Умови ефективності застосування даного методу. Метод рольової гри. Рольова гра як складна системна інтерактивна техніка психокорекції. Основні етапи проведення рольової гри. Різновиди рольових ігор. Структурні компоненти рольових ігор. Види завдань щодо проведення ігор. Основні завдання рольової гри. Умови проведення ігор. Керівник групи: особистість, кваліфікація, навички. Базові засади керівництва психокорекційної групи. Основні задачі керівника психокорекційної групи. Професійні знання і навички керівника групи. Типові помилки керівника групи. Професійний досвід керівника групи. Етичні основи роботи психолога. Принципи надання психологічної допомоги. Оцінка ефективності психокорекційних заходів. Фактори і умови, що впливають на ефективність корекційної роботи.

Особливості корекції пізнавальної та емоційно-вольової сфери особистості. Корекція особистісних проблем і поведінки людини на різних вікових етапах її розвитку.

Основи організації і проведення корекції відчуттів. Загальна характеристика процесу відчуттів у нормі його розвитку. Передумови виникнення розладів відчуттів. Симптоматика недоліків відчуттів. Види та форми прояву недоліків відчуттів. Особливості психокорекційної роботи відчуттів. Психологічна корекція сприймання. Загальна характеристика процесу сприймання у нормі його розвитку. Передумови виникнення розладів сприйняття. Симптоматика недоліків сприймання. Види та форми прояву недоліків сприймання. Особливості психокорекційної роботи сприйняття. Особливості корекційної роботи уяви. Загальна характеристика процесу уяви у нормі його розвитку. Передумови виникнення розладів уяви. Симптоматика недоліків уяви. Види та форми прояву недоліків уяви. Особливості психокорекційної роботи уяви. Психокорекційні вправи на розвиток уяви. Психокорекція пам'яті людини. Загальна характеристика процесу пам'яті у нормі його розвитку. Передумови виникнення розладів пам'яті. Симптоматика недоліків пам'яті. Види та форми прояву недоліків пам'яті. Особливості психокорекційної роботи пам'яті. Корекція інтелектуальної сфери. Загальна характеристика мислення у нормі його розвитку. Передумови виникнення розладів мисленнєвої діяльності. Симптоматика розладів мислення. Види та форми прояву порушення мислення. Особливості психокорекційної роботи мислення. Психологічна корекція уваги. Загальна характеристика уваги у нормі його розвитку. Передумови виникнення розладів уваги. Симптоматика недоліків уваги. Види та форми прояву недоліків уваги. Особливості психокорекційної роботи уваги. Особливості психокорекційної роботи вольових процесів. Характеристика волі у нормі його розвитку. Передумови виникнення розладів волі. Симптоматика недоліків уваги. Види та форми прояву недоліків уваги. Особливості психокорекційної роботи волі. Психокорекція емоцій. Загальна характеристика почуттів у нормі їх розвитку. Передумови виникнення розладів почуттів. Симптоматика розладів почуттів. Види та форми прояву розладів почуттів. Особливості психокорекційної роботи почуттів. Психокорекція здібностей людини. Загальна характеристика процесу здібностей у нормі їх розвитку. Передумови виникнення труднощів щодо розвитку здібностей. Симптоматика труднощів розвитку здібностей. Види та форми прояву труднощів розвитку здібностей. Особливості психокорекційної роботи з розвитком здібностей. Психокорекція характеру особистості. Загальна характеристика характеру у нормі його розвитку. Передумови виникнення акцентуацій. Особливості роботи з акцентуйованими особистостями. Типології характеру, форми їх прояву. Особливості психокорекційної роботи з різними типологіями характеру. Психокорекція особистісних якостей. Загальна характеристика особистісних якостей людини у нормі їх розвитку. Передумови виникнення труднощів особистісних якостей (самооцінка, образ «Я», спрямованість). Види та форми прояву труднощів особистісних якостей. Особливості психокорекційної роботи особистісних якостей. Психокорекція індивідуальності. Загальна характеристика прояву індивідуальності у нормі його розвитку. Передумови виникнення труднощів розвитку індивідуальних якостей. Види та форми прояву труднощів прояву індивідуальності. Психокорекція поведінки. Аномалії психіки та поведінки людей. Психокорекція девіантної поведінки. Психокорекція конфліктної поведінки. Психокорекція адиктивної поведінки. Психокорекційна робота із жертвами насилля. Насилля як соціальна проблема та психолого-педагогічна проблема. Особливості формування механізмів психологічного захисту у дітей в ситуації насильства. Особливості переживань жертв насилля. Особливості корекційної роботи з жертвами насилля. Особливості психологічної корекції у сфері сексуальної взаємодії. Складові сексуального здоров'я. Цикл сексуального відклику і його переривання. Сором і вина в сексуальності. Техніки роботи із сексуальними розладами.

Психокорекційна робота з дітьми і дорослими людьми. Психокорекція комунікативної діяльності людини. Функції і труднощі спілкування. Психокорекція труднощів спілкування. Корекційна робота конфліктного спілкування. Психологічна корекція комунікативної сфери особистості. Загальна характеристика емоцій у нормі їх розвитку. Передумови виникнення розладів емоцій. Симптоматика недоліків емоцій. Види та форми прояву недоліків емоцій. Особливості психокорекційної роботи з емоціями. Психологічна корекція почуттів. Цілі,

завдання і принципи психокорекційної роботи з дітьми дошкільного віку. Методи корекційної роботи з дітьми дошкільного віку (ігортерапія, арт-терапія, тренінг, психогімнастика). Метод соціальної терапії. Статусна психотерапія. Показання та протипоказання до використання групової форми психокорекційної роботи. Рекомендації щодо формування дитячої психокорекційної групи. Оцінка ефективності проведеної роботи з групою. Дошкільнята «група ризику». Основні види порушень поведінки дошкільників (агресивність, запальність, пасивність, гіперактивність, відставання в психічному розвитку). Орієнтири нормального розвитку дитини. Психокорекційна робота з молодшими школярами. Цілі, завдання і принципи психокорекційної роботи з молодшими школярами. Методи корекційної роботи з молодшими школярами. Показання та протипоказання до використання групової форми психокорекційної роботи. Рекомендації щодо формування дитячої психокорекційної групи. Оцінка ефективності проведеної роботи з групою. Молодші школярі «групи ризику». Діти з синдромом дефіциту уваги (гіперактивні). Ліворука дитина в школі. Емоційні порушення в молодшому шкільному віці. Кореляція стосунків дітей й дорослих. Загальні правила ефективного спілкування дорослого і дитини. Допомога дитині, яка переживає горе. Психокорекційна робота з підлітками. Цілі, завдання і принципи психокорекційної роботи з підлітками. Методи корекційної роботи з підлітками. Показання та протипоказання до використання групової форми психокорекційної роботи. Рекомендації щодо формування дитячої психокорекційної групи. Оцінка ефективності проведеної роботи з групою. Підлітки «група ризику». Підліткова вікова норма. Основні психологічні проблеми підліткового віку. Причини важковиховуваності. Психолого-педагогічні підходи у психокорекції підлітків з різними акцентуаціями характеру. Корекція відхилень поведінки у підлітків. Використання методів групової психокорекції у роботі з підлітками з відхиленнями у поведінці. Психокорекційна робота з юнаками. Цілі, завдання і принципи психокорекційної роботи з юнаками. Методи корекційної роботи з юнаками. Показання та протипоказання до використання групової форми психокорекційної роботи. Юнацький вік «група ризику». Рекомендації щодо формування юнацької психокорекційної групи. Оцінка ефективності проведеної роботи з групою. Психокорекційна робота з дорослими людьми. Особливості вибору методів корекції особистісних якостей людини. Комплексне використання різноманітних методів (когнітивної терапії, гештальт-терапії, психодрами, сугестивних методів, тілесної терапії, ігрової терапії, зображувальної терапії, арттерапії, психогімнастики, поведінкової терапії) з корекційною метою.

Тренінги особистісного зростання та креативності. Теоретичні й методологічні основи проведення тренінгу особистісного зростання. Шлях пізнання «власного Я». Саморозкриття і усвідомлення сильних сторін особистості. Психокорекція особистісного розвитку. Розвиток впевненості в собі, подолання бар'єрів, які заважають повноцінному самовираженню, саморозвитку, самовдосконаленню. Поглиблення навичок самоаналізу і самовираження, глибокий і всебічний аналіз особистості на шляху до особистісного зростання. Тренінги професійного розвитку особистості. Психологічні засади професійного розвитку особистості. Професійно-значущі характеристики людини. Етапи професійного розвитку фахівця. Принципи організації тренінгових занять професійного розвитку людини. Розвиток кар'єрних домагань особистості. Особливості психокорекційної роботи чоловіків і жінок. Психосоматичні розлади чоловіків та жінок. Особливості психокорекційної роботи з психосоматичними розладами. Психокорекція сімейних відносин. Структура сім'ї. Сім'я як об'єкт психокорекційного впливу. Фази циклу сім'ї. Напрямки корекційної роботи з сім'єю. Проблеми деструктивних сімей. Методика корекції дитячо-батьківських відносин. Методика корекції сімейних відносин: «сімейне фото», «сімейна скульптура», «сімейна хореографія», «сімейний ритуал».

Рекомендована література

Нормативно-правова база

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), зі змінами 2019 р. Про вищу освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>)

2. Закон України «Про вищу освіту» Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
4. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
5. Закон України «Про освіту» (2017 р.), зі змінами 2019 р. «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
7. Закон України «Про професійно-технічну освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
8. Концепція «Нова українська школа» (2016 р.) / Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.)
9. Концепція Нової української школи <https://www.kmu.gov.ua/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed>)
10. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018 р.) / Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>)
11. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.
12. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
13. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
14. Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти у XXI столітті» (2002 р.) / Про національну доктрину розвитку освіти у XXI столітті <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

Основна:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33–36.
2. Державний стандарт початкової освіти (2018 р.) / Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>. та ін.
3. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
4. Кузікова С.Б. Основи психокорекції: Навч. посібник. – К.: Видавництво «Академвидав», 2012. – 320 с.
5. Кулаченко О. В. 105 схем і таблиць: Заступнику директора та вчителю початкової школи / О. В. Кулаченко. – Х. : Вид. група «Основа», 2018. – 112 с.
6. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uapravo.net/data/base28/ukr28703/htm>.
7. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
8. Петрушин С.В. Психологический тренинг в многочисленной группе. – М., 2004., 256 с.
9. Психологія суїциду : посібник ; за ред. В. П. Москальця. – К. : Академвидав, 2004. – 288 с.
10. Ромек, В. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях : учеб. пособие / В. Ромек, В. Конторович, Е. Крукович. – СПб. : Речь, 2004. – 256 с.

11. Смирнова, Т. П. Психологическая коррекция агрессивного поведения детей: диагностические критерии. Коррекционная работа. Психологические методы / Т. П. Смирнова. – Ростов н/Д. : Феникс, 2004. –160 с.
12. Фопель К.В. Психологические группы. – М.: Генезис, 2008., 253 с.
13. Шевандрин, Н. И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности : учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Н. И. Шевандрин. – 2-е изд. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 512 с. : ил.
14. Яценко, Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика : навч. посібник. - К. : Вища шк., 2006., 382 с.

Допоміжна:

1. Берулава Г.А. Методологические основы практической психологии. – М.: Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2004., 192 с.
2. Зайцева Т.В. Теория психологического тренинга. – СПб.: Речь, 2002., 256 с.
3. Игумнов, С. А. Психотерапия и психокоррекция детей и подростков/ С. А. Игумнов.– М.: Изд-во Ин-та психотерапии, 2000.– 112 с.: цв. ил
4. Осипова А. А. Общая психокоррекция : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. А. Осипова. – М. : ТЦ «Сфера», 2005. – 512 с.
5. Пахальян В. Э. Групповой психологический тренинг. – СПб., 2006, 224 с.
6. Эксакусто Т.В. Практикум по групповой психокоррекции: тренинги, упражнения, ролевые игры. / Т.В.Эксакусто. – 3-е видання. –Ростов н/Д: Феникс, 2010. –339 с.

Процедура комплексного кваліфікаційного екзамену з профільюючих дисциплін

До початку іспитів на основі узагальнених завдань випусковими кафедрами вищого навчального закладу за напрямом підготовки готуються матеріали та створюються екзаменаційні білети.

Комплексний екзамен з профільюючих дисциплін магістри складають за розробленими і затвердженими екзаменаційними білетами, до яких увійшли питання, спрямовані на виявлення у студентів загальнотеоретичних знань, вміння застосовувати інтегровані знання програмового матеріалу при вирішенні практичних завдань, власної думки та особистісного ставлення. Питання екзаменаційних білетів, що охоплюють увесь зміст програми з дисциплін, мають не тільки репродуктивний, а й проблемно-пошуковий характер.

Перед початком іспиту комісія ознайомлюється із наказом та супровідною документацією, розпаковує екзаменаційні білети й матеріали. Після представлення комісії студенти обирають білет із питаннями, отримують відповідні матеріали та готуються до відповіді. Один студент готується до відповіді не більше 30 хвилин.

Під час відповіді помилки й неточності не виправляються, недоліки відповіді заносяться до протоколу.

Усі члени комісії слухають і оцінюють відповідаючого, задають додаткові й перевіірочні питання. Закінчивши відповідь, студент здає усі нотатки й матеріали секретарю та чекає завершення іспиту.

Після відповіді останнього студента, комісія радиться щодо оцінювання кожного студента на основі індивідуально виставлених оцінок по кожному компоненту відповіді. Іспит закінчується оголошенням оцінок кожному студенту.

Результати складання державного іспиту оголошуються відразу після підписання протоколу засідання Екзаменаційної комісії.

Питання до атестаційного екзамену

Теоретичні і методичні завдання

1. Вища школа України на сучасному етапі. Предмет і об'єкт педагогіки вищої школи.
2. Студент закладу вищої освіти як об'єкт і суб'єкт навчання.
3. Викладач закладу вищої освіти.
4. Організаційні форми та методи навчання у вищій школі.
5. Лекційні заняття у закладах вищої освіти. Самостійна робота студентів.
6. Семінарські, практичні та лабораторні заняття.
7. Проблемне навчання у закладі вищої освіти.
8. Контроль і оцінка знань, умінь і навичок студентів.
9. Сутність процесу виховання.
10. Основні методи виховання у ЗВО. Основні напрями виховання студентської молоді.
11. Проблемне навчання та психологічне обґрунтування його ефективного застосування ЗВО.
12. Психологічні особливості професійного самовизначення студентів у ЗВО.
13. Проблеми адаптації абітурієнтів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
14. Особливості формування професійної самосвідомості студентів.
15. Психологічні особливості студентської групи.
16. Фактори, що впливають на формування соціально-психологічного клімату у студентській групі.
17. Психологічний аналіз структури діяльності викладача вищої школи.
18. Психологічні особливості формування педагогічного такту.
19. Психологічний аналіз видів педагогічного спілкування у вищому навчальному закладі.
20. Особливості педагогічного конфлікту, стадії його розвитку, поведінка сторін конфлікту.
21. Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі.
22. Поняття про управління освітніми системами. Структура теорії управління освітніми системами.
23. Потокова модель і принципи управління професійними освітніми системами. Освітні комплекси.
24. Організація змісту професійної підготовки учителів початкової школи у зарубіжних країнах та в Україні
25. Професійні освітні програми і установи. Державний освітній стандарт. Система стандартів вищої освіти.
26. Підготовка викладачів. Підвищення кваліфікації спеціалістів.
27. Поняття якості освіти. Система внутрішнього оцінювання. Система зовнішнього оцінювання. Теоретичні основи педагогічних вимірювань. Вимірювання в освіті.
28. Поняття та категорії педагогічної діагностики. Поняття валідності і надійності тестів.
29. Психологічне тестування. Основи математичного моделювання.
30. Оновлення шкільної освіти на сучасному етапі. Підвищення ефективності навчального процесу. Особливості соціалізації особистості в сучасних освітніх системах.
31. Сучасний стан та перспективи розвитку освіти в зарубіжних країнах та в Україні.
32. Концепція нової української школи. Процес навчання як цілісна система. Закони, закономірності та принципи навчання. Зміст загальної освіти.
33. Загальні методи навчання. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
34. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів у процесі навчання. Методи контролю і самоконтролю в навчанні.
35. Проблема мети і завдань у вихованні. Загальні закономірності і принципи виховання. Загальні методи і засоби виховання. Форми організації виховного процесу.

36. Учніський колектив і його роль у формуванні особистості. Основи національного виховання.
37. Класний керівник. Його роль, місце і значення у формуванні особистості.
38. Організація освітнього менеджменту. Основні засади організації роботи в загальноосвітньому навчальному закладі.
39. Посадові сертифікати і структура керівництва в загальноосвітньому навчальному закладі.
40. Керівництво навчальною та позакласною роботою в загальноосвітньому навчальному закладі. Керівництво підвищенням фахової і методичної кваліфікації вчителів і атестація педагогічних кадрів. Особливості організації та проведення інспектування.
41. Ментально-гігієнічний проект. Використання ментально-гігієнічних проектів у закладах освіти. Роль SMART та SWOT аналізу у ментально-гігієнічному проекті.
42. Основи психодіагностики та психометрії. Характеристика процесу психодіагностики.
43. Методи психодіагностики. Психодіагностичні методики і техніки для вивчення особистості та міжособистісних взаємин.
44. Виявлення та профілактика суїцидальної тенденції. Аспекти кризової інтервенції (перша психологічна допомога)
45. Особливості складання психокорекційних програм. Методи групової психокорекційної роботи та їх види.
46. Ігротерапія. (Основні поняття, характерні особливості, структура та зміст гри, механізми корекційного впливу, види і форми ігротерапії.)
47. Арт-терапія. (Основні поняття, характерні особливості, структура та зміст арт-терапії, механізми корекційного впливу, види і форми арт-терапії)
48. Музикотерапія. (Основні школи музикотерапії; Напрями корекційної дії музикотерапії. Психологічні механізми корекційного впливу музикотерапії. Активна та пасивна музикотерапія. Стадії процесу музикотерапії. Критерії ефективності музикотерапії. Функції музикотерапії.)
49. Казкотерапія (Функції, етапи проведення казкотерапії. Особливості використання казкотерапії. Основні прийоми роботи з казкою. Критерії ефективності проведення казкотерапії)
50. Лялькотерапія (Форми проведення лялькотерапії. Основні етапи процесу лялькотерапії. Види ляльок. Корекційний зміст проведення лялькотерапії. Критерії ефективності проведення лялькотерапії)
51. Метод рольової гри (Рольова гра як складна системна інтерактивна техніка психокорекції. Основні етапи проведення рольової гри. Різновиди рольових ігор. Структурні компоненти рольових ігор. Види завдань щодо проведення ігор. Основні завдання рольової гри. Умови проведення ігор)
52. Психокорекція поведінки.(Аномалії психіки та поведінки людей. Психокорекція девіантної поведінки. Психокорекція конфліктної поведінки. Психокорекція адиктивної поведінки)
53. Психологічні особливості психокорекційної групи (Груповий процес (фази розвитку групи). Ознаки, характерні для психокорекційних груп. Основні механізми корекційного впливу. Фактори, що впливають на ефективність психокорекційної роботи.
54. Індивідуальна та групова консультативна робота.
55. Модель ефективного консультанта. Професійна етика. Професійні стандарти в сфері надання психологічної допомоги.
56. Роль та вимоги до стилів комунікації у процесі психологічного консультування.
57. Змістовне структурування консультативного процесу.
58. Комунікативні техніки консультативної роботи при оцінюванні проблем клієнта.
59. Періодизація життя як основа виділення проблем підлітків, юнаків та дорослих. Проблеми та завдання консультування в залежності від віку людини.
60. Особливості консультативної роботи з батьками з приводу їх дітей.

Практичні завдання

1. Охарактеризуйте систему оцінювання досягнень здобувачів освіти відповідно змісту Концепції Нової української школи.
2. Назвіть та охарактеризуйте ключові компетентності відповідно до нового Державного стандарту початкової освіти.
3. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 1-2 класів передбачених математичною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
4. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 3-4 класів передбачених математичною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
5. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 1-2 класів передбачених природничою освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
6. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 3-4 класів передбачених природничою освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
7. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 1-2 класів передбачених технологічною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
8. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 3-4 класів передбачених технологічною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
9. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 1-2 класів передбачених інформатичною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
10. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 3-4 класів передбачених інформатичною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
11. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 1-2 класів передбачених соціальною і здоров'язбережувальною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
12. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 3-4 класів передбачених соціальною і здоров'язбережувальною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
13. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 1-2 класів передбачених громадянською та історичною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
14. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 3-4 класів передбачених громадянською та історичною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
15. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 1-2 класів передбачених фізкультурною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
16. Вкажіть обов'язкові результати навчання для здобувачів освіти 3-4 класів передбачених фізкультурною освітньою галуззю нового Державного стандарту початкової освіти. Наведіть приклад.
17. Дайте характеристику: як може подіяти невербаліка консультанта на клієнта?
18. Дайте характеристику: якими критеріями можна оцінити ефективність інтерв'ю?
19. Складання плану для первинного консультативного засідання.

20. Динаміка рівнів психологічного контакту. Типові прояви клієнта і психолога-консультанта на різних рівнях контактування.
21. Контактне психологічне консультування. Структурована психологічного консультування в сфері освіти у рамках практичного заняття. Складання плану та проведення консультативного акту.
22. Продемонструйте вправи на розвиток мовчазного невтручання та саморегуляції.
23. Продемонструйте техніки і методи, використовувані в поведінкової корекції
24. Продемонструйте техніки і вправи для розвитку комунікативних здібностей.
25. Складіть програму на психокорекцію відхилення у поведінки дітей віком молодшого школяра.
26. Продемонструйте вправи на розігрів і на активізацію групи.
27. Продемонструйте на конкретному прикладі принципи організації психокорекційної групи та процес роботи з групою.
28. Складіть план тренінгового заняття з використанням різних методів.
29. Складіть програму на корекційну роботу з дітьми які не встигають у навчанні.
30. Складіть програму для корекції відносин між батьками та дітьми для молодшого школяра.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студента

Оцінка відповіді студента здійснюється за стобальною шкалою відповідно до вимог ЄКТС: відмінно (A), добре (BC), задовільно (DE), незадовільно (FX).

Максимальна кількість балів – 100. У теоретичних відповідях випускники повинні показати глибинні та усвідомлені професійні знання з питань теорії і методики викладання фахових педагогічних дисциплін, управління і методичної роботи у початковій школі, теорії і технології викладання освітніх галузей «Математика», «Природознавство», «Мова і література»; про психічні явища, закономірності їх виникнення, функціонування та розвиток, поведінку, діяльність, вчинки; взаємодію людей у малих та великих соціальних групах; психофізіологічні процеси та механізми, які лежать в основі різних форм психічної активності; здатних розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології; поєднання фундаментальних теоретичних знань з педагогічними вміннями та навичками; ерудицію, начитаність, обізнаність; рівень володіння державною мовою.

При оцінюванні знань, умінь та навичок студентів ураховуються:

- 1) наявність і характер засвоєння знань (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань);
- 2) якість актуалізації знань (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення);
- 3) рівень оволодіння відомими методами, прийомами методики, сформованості умінь і навичок використання засвоєних знань на практиці;
- 4) прояв творчості і самостійності при підготовці відповіді; 5) культура усного мовлення, володіння державною мовою.

Оцінки «відмінно» (A) заслуговує студент, який виявив всебічні, системні й глибокі знання та розуміння основ психологічних наук і вміння вільно їх використовувати у відповідях на питання білету, ознайомлений з новими психологічними теоріями та дослідженнями. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять з психологічних дисциплін, усвідомлюють значення наукових знань для професійної діяльності психолога, творчо використовують їх у поясненні на прикладах.

Оцінки «добре» (BC) заслуговує студент, який виявив повне знання та розуміння основ психологічних наук, засвоїв категорії та сучасні теоретичні підходи у поясненні психічних явищ. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили системні знання та розуміння матеріалу з навчальних психологічних дисциплін і здатні до їх самостійного пояснення щодо використання в професійній діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

Оцінки «задовільно» (DE) заслуговує студент, який виявив знання та розуміння основ навчальних дисциплін в обсязі, потрібному для майбутньої роботи психолога, але частково ознайомлений з новими психологічними теоріями та дослідженнями. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на іспиті, але продемонстрували здатність усунути ці помилки.

Оцінка «незадовільно» (FX) виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основних психологічних дисциплін, допустив принципові помилки у викладі основного матеріалу, не зміг відповісти на питання білету. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з психологічних дисциплін або їх недостатньо для початку професійної діяльності психолога.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни